

ΠΑΡΟΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοξ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.Λ.Θ.
Αριθμός Άδειας
4036

ΕΛΤΑ
Hellenic Post

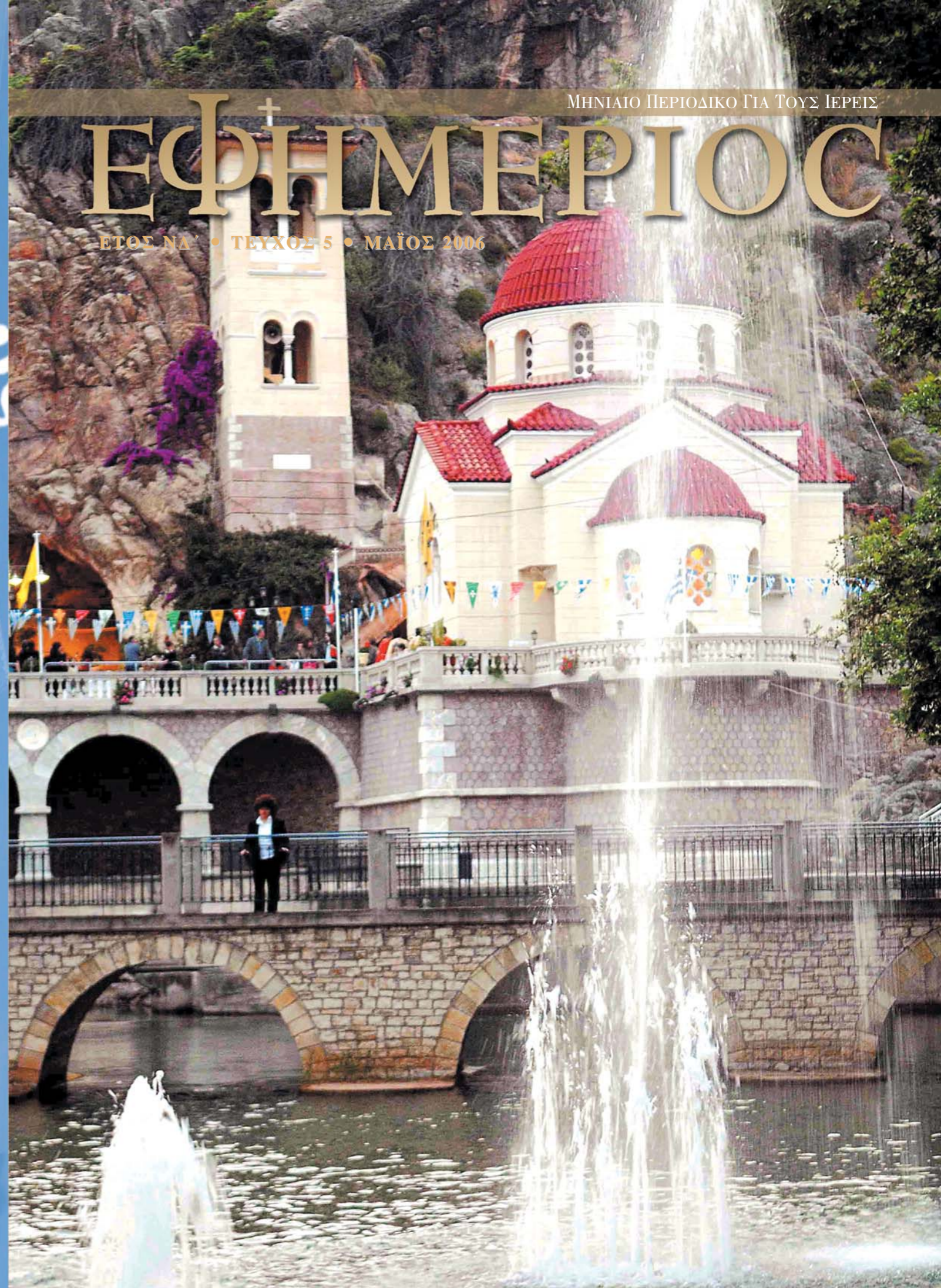
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1856/2004 ΚΕΜΠΑ
ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2355

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)
Ίω. Γενναδίου 14 115-21 Αθήναι
Τηλ. 210-72.72.253. Fax: 210-72.72.251
ISSN 1105-7203

Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Λόγος ν, ακούς
Ραδιόφωνο

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.234, Fax: 210 72.72.247
e-mail «Εφημερίον»: lhatzifoti@hotmail.com

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:
Κλάδος Ἐκδόσεων
τῆς Μορφωτικῆς καὶ Ἐπικοινωνιακῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

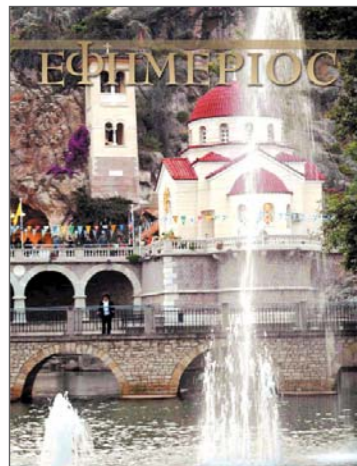
ΕΚΔΟΤΗΣ:
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμανδρίτης κ. Διονύσιος Μάνταλος
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Ἰ. Μ. Χατζηφώτης

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ:
Σωκράτης Μαυρογόνατος
Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήνα

Στοιχειοθεσία - Ἐκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἰασίου 1 - 115 21 Ἀθήνα
Τηλ.: 210-7272.356 - Fax 210-7272.380
http://www.apostoliki-diakonia.gr

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Ἡ φωτογραφία τοῦ ἐξωφύλλου τραβήχθηκε ἀπὸ συνεργάτη τῆς «Eurokinissis» τὴν ἡμέρα ποὺ ἐόρταζε ἐφέτος ὁ ναὸς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στὸ Κεφαλάρι τοῦ Ἄργους. Ὁ χώρος εἶναι πολὺ γνωστὸς στὸ πανελλήνιο ἐξ αἰτίας τῆς θαυμάσιας τοποθεσίας καὶ τοῦ ἀφθονοῦ νεροῦ ποὺ ρεῖ ἀπὸ τὶς πηγές ποὺ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὸ ναὸ. Τόπος ἱερὸς καὶ ἀγαπημένος, ὄχι μόνο τῶν Ἀργείων, ἀλλὰ καὶ ὄλων τῶν πιστῶν ποὺ βρίσκουν ἐκεῖ ψυχικὴ ἀνάταξη καὶ σωματικὴ ἀναψυχή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐπισκοπικά Γράμματα Σεβ. Μητροπολίτου Ἀχελώου	σελ. 3
Ἡ ἀνακάλυψη καὶ κυκλοφορία τῆς «ἀπόκρυφης συνομιλίας Ἰησοῦ καὶ Ἰούδα» Κων. Παπαθανασίου	σελ. 4-6
Ἀναδρομὲς Αὐτογνωσίας.....	σελ. 7
Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν	σελ. 8-11
Ἡ Θ' Γενικὴ Συνέλευση τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ συμβολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Ἀρχιμ. Γαβριὴλ Παπανικολάου.....	σελ. 12-13
Τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου	σελ. 14-16
Περιχώρηση προσώπων Ἀλεξάνδρου Σταυροπούλου	σελ. 17-19
Κάποιοι... ἀόρατοι πιστοὶ Πρωτ. Βασ. Θερμοῦ	σελ. 20-21
Ἰχνηλατώντας τὸ συναξάρι τῶν ἁγίων Γρηγορίου, Θεοδώρου καὶ Λέοντος Πρωτ. Γεωργίου Ἀντζουλάτου	σελ. 22-23
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια Κωνσταντίνου Χολέβα.....	σελ. 24-25
Τὸ Βῆμα τῶν Ἀναγνωστῶν	σελ. 26-27
Αὐτὸ τὸ γνωρίζετε... Ἀρχιμ. Δανιὴλ Σάπικα.....	σελ. 27
Νέα ἐφ' ἅπαξ	σελ. 28
Βιβλιο-Δισκο-παρουσιάσεις	σελ. 29
Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ: Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μουτάφη	σελ. 30
Φωτογραφικὰ Στιγμότυπα	σελ. 31

Ἐπισκοπικά Γράμματα

Ἀγαπητὲ Συμπρεσβύτερε,
Ἐνα στοιχεῖο ποὺ ἐπιδρᾷ θετικὰ ἢ ἀρνητικὰ στὸν μυσταγωγικὸ χαρακτήρα τῆς θείας Λατρείας εἶναι ὁ τρόπος χρήσης τῆς μεγαφωνικῆς ἐγκατάστασης τοῦ ναοῦ. Ἡ μεγαφωνικὴ ἐγκατάσταση, εἰσήχθη, βέβαια, καὶ στοὺς ἱεροὺς ναοὺς, πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἀκροαματικότητος. Τὸ μέτρον, ὅμως, αὐτό, συνήθως, ἀντὶ νὰ ἐπιλύει τὸ πρόβλημα, δημιουργεῖ μεγαλύτερο: ἢ ἔνταση τῶν μεγαφώνων εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε νὰ ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὰ ἐπιτρεπόμενα καὶ μὴ ἐνοχλοῦντα ὅρια ποὺ γιὰ τὶς περιπτώσεις τῶν ναῶν ὀρίζονται σὲ 60 Decibel (μονάδα θορύβου). Μὲ τὸν τρόπον αὐτό, προσβάλλεται βάνανυσα ἢ ἀκουστικὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαζομένων, ἀλλὰ καὶ τὸ χειρότερο, ἀλλοιώνεται σοβαρὰ ὁ μυσταγωγικὸς χαρακτήρας τῶν τελουμένων ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

Τὸ ἀρνητικὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῶν μεγαφωνικῶν ἐγκαταστάσεων τῶν ναῶν προκαλεῖται ἀπὸ τὸν κακὸ χειρισμὸ τους καὶ, εἰδικότερα, πρῶτον ἀπὸ τὴν ἔνταση τοῦ ἐνισχυτοῦ καὶ, δεύτερον, ἀπὸ τὸ ὅτι ἱερεῖς καὶ ἱεροψάλται τοποθετοῦν τὸ στόμα τους

πολὺ κοντὰ στὸ μικρόφωνο. Μὲ τὸν τρόπον αὐτό, οἱ ἱεροὶ χώροι τῶν ναῶν μετατρέπονται σὲ «κύμβαλα ἀλαλάζοντα»!

Ἀγαπητὲ συλλειτουργέ, πρόσεχε ἰδιαίτερα τὸ θέμα αὐτό. Πολλοὶ ἐνοριῖτες, ἴσως καὶ τοῦ δικοῦ σου ναοῦ, παύουν νὰ ἐκκλησιάζονται ἢ ἀλλάζουν ναό, διότι δὲν μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὶς ὑψηλὲς ἐντάσεις τῶν μεγαφώνων τοῦ ναοῦ. Νὰ ἔχεις πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὴ γενικὴ ἀρχὴ ποὺ πρέπει νὰ διέπει τὴν χρήση τῶν μηχανικῶν μέσων στὴν ὀρθόδοξη Λατρεία ποὺ εἶναι: τὸ ὑλικὸ καὶ μηχανικὸ στοιχεῖο νὰ ὑπηρετεῖ τὸν μυσταγωγικὸ χαρακτήρα τῆς. Τὸ ὑλικὸ καὶ τὸ μηχανικὸ στοιχεῖο πρέπει νὰ γίνεται ἀγωγὸς τῆς θείας Χάρης. Ἡ ἀνθρώπινη φωνή, ἢ μουσικὴ ἀπόδοση τῶν ὕμνων εἶναι μέσα καὶ ὄχι σκοπὸς τῆς Λατρείας. Πρόσεχε, λοιπόν, τὴν ἱεραρχία: πρῶτα καὶ ἐπάνω τὸ «πνεῦμα» καὶ ἔπειτα καὶ κάτω τὸ «γράμμα», τὸ ὑλικὸ καὶ μηχανικὸ ἀκουστικὸ στοιχεῖο στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ ναοῦ σου.

Μὲ πατρικὲς εὐχές
† Ὁ Ἀ. Ε.

Ὁ Ἀπρίλιος τοῦ 2006 σφραγίσθηκε ἀπὸ τὴν ἀνακοίνωση τῆς ἀνακάλυψης τοῦ χειρόγραφου κώδικα καὶ τὴν κυκλοφορία τοῦ βιβλίου «Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα» ἀπὸ τὸν ἐπιστημονικὸ καὶ ἐκπαιδευτικὸ ὄργανισμὸ National Geographic. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνακάλυψης ἔγινε τὸ πρῶτο θέμα στὰ μέσα ἐνημερώσεως παγκοσμίως, μὲ 875 ἀναφορὲς σὲ ἀμερικανικοὺς σταθμοὺς μόνον κατὰ τὴν πρώτη ἐβδομάδα, ἐνῶ στὴ χώρα μας ἡ ἔκδοσή τοῦ βιβλίου ἔχει ξεπεράσει τὰ 80.000 ἀντίτυπα.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι γιὰ τὴ δημιουργία

Ἡ ἀνακάλυψη καὶ κυκλοφορία τῆς «ἀπόκρυφης συνομιλίας Ἰησοῦ καὶ Ἰούδα»

ΚΩΝ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ὄλου αὐτοῦ τοῦ θορύβου καὶ τῆς μεγάλης ἐκδοτικῆς ἐπιτυχίας χρησιμοποιήθηκαν μέσα προβολῆς καὶ ἐκφράσεις - χαρακτηρισμοὶ σὲ βαθμὸν ὑπερβολικὸ. Φυσικὰ δὲν ἀγνοεῖ κανεὶς ὅτι πέρα ἀπὸ τὴν ἐπιστημονικὴ πτυχὴ τοῦ ζητήματος, βρίσκεται ἡ ἐμπορικὴ πλευρὰ μὲ τεραστίων διαστάσεων οἰκονομικὰ ὀφέλη.

«Ἡ ἀπόκρυφη διήγηση τῆς ἀποκάλυψης ποὺ φανέρωσε ὁ Ἰησοῦς σὲ συνομιλία μὲ τὸν Ἰούδα τὸν Ἰσκαριώτη στὴ διάρκεια μιᾶς ἐβδομάδας τρεῖς ἡμέρες προτοῦ νὰ ἐορτάσει τὸ Πάσχα». Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ κώδικα, ποὺ ὀλοκληρώνεται ὡς ἐξῆς: «Ὁ Ἰούδας τοὺς ἀπάντησε ὅπως ἐπιθυμοῦσαν [οἱ ἀρχιερεῖς]. Καὶ ἔλαβε μερικὰ χρήματα καὶ τὸν παρέδωσε σ' αὐτούς. Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα». Ἡ τελευταία αὐτὴ ἐπιγραφή ὀνοματοδοτεῖ ὀλόκληρο τὸ προηγούμενον κείμενον, ποὺ περιλαμβάνει ἀκριβῶς τὴ συνομιλία μεταξὺ τοῦ Ἰησοῦ μὲ τὸν Ἰούδα, μὲ ἀποκορύφωση τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἰησοῦς δίδει ἐντολὴ στὸν Ἰούδα γιὰ τὸν σταυρικὸ θάνατό του.

Τὸ ἀνωτέρω κείμενον,

«Καὶ τὸν προδότην δὲ Ἰούδαν μόνον ἐκ πάντων τῶν ἀποστόλων ταύτην ἐσχηκέναι τὴν γνώσιν φασὶ [οἱ Καῖνοι], καὶ διὰ τοῦτο τὸ τῆς προδοσίας ἐνεργῆσαι μυστήριον».

(Ἅγιος Εἰρηναῖος)

ποὺ ἐμεῖς σήμερον μποροῦμε νὰ μελετήσουμε μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἱστορίας τῆς ἐποχῆς τῆς Κ. Διαθήκης καὶ τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, προέρχεται ἀπὸ τὸν λεγόμενον Codex Tchacos (Κώδικας Τσάκος) ποὺ ἔλαβε τὴν ὀνομασία ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς ἐμπόρου ἀρχαιοτήτων Φρίντα Νούσμπεργκερ - Τσάκος, ἡ ὁποία ἀγόρασε τὸ κείμενον τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 2000. Ὁ Κώδικας αὐτός, ἐκτὸς ἀπὸ «Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα», περιλαμβάνει ἀκόμη τρία κείμενα (τὸ πρῶτον φέρει τὸν τίτλον «Ἰακώβος», μιὰ ἀπόδοσις τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Πέτρου στὸν Φίλιππο καὶ ἓνα ἀποκαλούμενον «Βιβλίον τοῦ Ἀλλογενοῦς»).

Αὐτὸς ὁ κώδικας παρέμεινε κρυμμένος στὴν αἰγυπτιακὴ ἔρημον γιὰ σχεδὸν 1.700 χρόνια καὶ ἔτσι διατηρήθηκε ἄθικτος ἕως ὅτου ἀνακαλύφθηκε τὴ δεκαετία τοῦ 1970 κοντὰ στὴν πόλιν Ἑλ Μίνια τῆς Αἰγύπτου. Ἐκτοτε ἄρχισε ἓνα μακρὸν ταξίδι φθορᾶς καὶ περιπέτειας, ἀπὸ τὸ Κάιρο στὴν Εὐρώπην, τὴ Γενεύην, τὴ Νέα Ὑόρκην καὶ τὴ Βασιλείαν. Ἡ τελευταία ἀγοράστρια τοῦ κώδικα, ἡ Ἑλληνίδα ἐξ Αἰγύπτου ποὺ προαναφέραμε, τὸν μεταβίβασε στὸ ἴδρυμα Maecenas Foundation for Ancient στὴ Βασιλείαν τῆς Ἑλβετίας τὸ 2001, προκειμένου νὰ συντηρηθεῖ καὶ νὰ μεταφραστεῖ. Στὸ τέλος τὸ χειρόγραφον θὰ δωρηθεῖ στὴν Αἴγυπτον καὶ θὰ φιλοξενηθεῖ στὸ Κοπτικὸ Μουσεῖον τοῦ Καΐρου.

Προτοῦ ἐμεῖς σήμερον γνωρίσουμε τὴν ὑπαρξὴ «τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ἰούδα» ἀπὸ τὴν ἐπιμελημένη ἔκδοσιν τοῦ National Geographic (βλ. *Τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰούδα*, ἀπὸ τὸν Codex Tchacos, ἐπιμ. Ρ. Κάσερ, Μ. Μάιερ καὶ Γ. Βούρτ, μτφρ. ἀπὸ ὀμάδα, Ἀθήνα: National Geographic-Ἑλλάδα, 2006, τίτλος πρωτοτύπου *the Gospel of Judas*), αὐτὸ ἦταν γνωστὸ ἤδη ἀπὸ τὸν Β' αἰ. στὸν ἅγιον Εἰρηναῖον, ἐπίσκοπον Λουγδούνου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει στὸ σπουδαιότατον σύγγραμμά του *Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως* (1,28,9Z βλ. Π. Χρήστου, *Ἑλληνικὴ Πατρολογία. Τόμ. Β': Γραμματεία τῆς περιόδου τῶν διωγμῶν*, σειρά «Χριστιανικὴ Γραμματολογία, 2», Θεσσαλονίκη: ΠΠΜ, 1978, σ. 280-281). Ἀργότερα ἔχουμε ἔμμεση ἀναφορὰ ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἐπιφάνιον (315-403), ἐπίσκοπον Σαλαμίνας τῆς Κύπρου, ἕτερον μεγάλο ἀντιαιρετικὸν συγγραφέαν, στὸ

Τεμάχιον παπίρου ποὺ βρέθηκε στὴν Αἴγυπτον, γραμμένον στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσαν καὶ χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 125-150 μ.Χ. Εἶναι μέρος ἀπὸ κάποιον ἀντίγραφον τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, τὸ ἀρχαιότερον διασωθέν ἀντίγραφον ἀπ' ὅλα τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης.

ἔργον τοῦ Πανάριον (38,1,5Z PG 41, 580a BEΠΕΣ 75 [1997] 11,26-12,4).

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω διαπιστώνουμε ὅτι «τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰούδα» χρησιμοποιεῖται τόσο ἀπὸ τοὺς ἀντινομιστὰς Καϊνίτες, ὅσο καὶ ἀπ' ἄλλες γνωστικὲς ὀμάδες. Αὐτοὶ εἰδικότερα «τὸν Κάιν δοξάζουσι, λέγοντες αὐτὸν τῆς ἰσχυροτέρας εἶναι δυνάμεως, ἅμα δὲ καὶ τὸν Ἰούδαν ἐκθειάζουσιν» (Πανάριον, ὁ.π.), διότι πίστευαν ὅτι ὁ Ἰούδας εἶχε τὴν γνώσιν καὶ γινώριζε τὴν ἀλήθειαν, ὅσο κανεὶς ἄλλος, ὥστε κατὰ τὴν ἀποψὴν τοὺς αὐτὸς ἐκπλήρωσε τὸ μυστικὸν τῆς προδοσίας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, σημειώνει πανεπιστημιακὸς καθηγητὴς, «ἐφήνυραν τὴν δικὴν τους ἱστορίαν, τὴν ὁποῖαν ἀποκάλεσαν εὐαγγέλιον τοῦ Ἰούδα» («ὁ Ἰούδας δὲν ἦταν προδότης τοῦ Ἰησοῦ, ἀναφέρει πάπυρος», *Ἡ Καθημερινή*, 7.4.2006). Μὲ τὰ στοιχεῖα ποὺ διαθέ-

«Οὐκ ἄρα τοῖνον ὡς οὗτοι φασὶ διὰ γνώσιν ὁ Ἰούδας παρέδωκε τὸν Σωτῆρα οὐδὲ οἱ Ἰουδαῖοι μισθὸν ἔχουσι σταυρώσαντες τὸν Κύριον».

(Ἅγιος Ἐπιφάνιος)

τοῦμε, λοιπὸν, δυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσουμε «τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰούδα» ὡς ἓνα ἀπόκρυφον γνωστικὸν κείμενον, καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν ἐννοίαν δὲν ἔχει σημασίαν μὲ σωτηριολογικὴν προοπτικὴν γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, δηλαδὴ δὲν εἶναι «εὐαγγέλιον» γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα «εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. 1,16) ἀλλὰ ἀποτελεῖ ἓνα κείμενον καθαρῶς μὴ ἐκκλησιαστικόν. Ἀναφέροντας τὸν ὄρον «ἀπόκρυφον» ἐννοοῦμε τὸ φιλολογικὸν ἐκεῖνον εἶδος ποὺ ἀναπτύχθηκε ἀπὸ τὸν Β' αἰ. καὶ ἐξῆς, ποὺ ἀναφέρεται μὲν σὲ πρόσωπα ἢ γεγονότα τῆς Κ. Διαθήκης, ἀλλὰ ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεῖς καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν κοινότητα, καθὼς αὐτὰ τὰ ποικιλώνυμα κείμενα (*Εὐαγγέλια*, *Πράξεις*, *Ἐπιστολές*, *Ἀποκαλύψεις* κ.ἄ.) δὲν ἐκφράζουν τὴν ἐκκλησιαστικὴν συνείδησιν οὔτε συμβαδίζουν μὲ τὸ βίωμα καὶ τὸ φρόνημα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας (βλ. περισσότερα ἐν Ἰ. Καραβιδόπουλον, *Ἀπόκρυφα Χριστιανικὰ Κείμενα. Τόμ. Α': Ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια. Τόμ. Β': Ἀπόκρυφες Πράξεις, Ἐπιστολές, Ἀποκαλύψεις*, ΒΒ 13, 29, Θεσ/νίκη: Π. Πουρναρᾶ, 1999, 2004).

Τὴν ἴδιαν ἐποχὴν τοῦ Β' αἰ. παρουσιάζεται δυναμικὰ καὶ ὁ γνωστικισμὸς, ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικότερα θρησκευτικὰ ρεύματα τῆς ρωμαϊκῆς περιόδου, ὁ ὁποῖος ὑπόσχεται λύτρωσιν διὰ μέσου τῆς «γνώσεως», ποὺ εἶναι κατ' οὐσίαν μιὰ ἐνόρασις καὶ μιὰ διαίσθησις, ὥστε νὰ ἀποφύγει ὁ ἄνθρωπος τὰ τραγικὰ ἐρωτήματα τῆς ἀνθρωπότητας. Κατὰ τὸν ὁμ. καθηγ. Σ. Ἀγουρίδην, ὁ γνωστικισμὸς παρουσιάζεται ὡς «μαῶλλον μιὰ ριζοσπαστικὴ τάσις ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ κακοῦ ἢ μιᾶς ἐσωτερικῆς ὑπερβατικότητος, ποὺ ἐσάρωνε τὴν ὑστατὴ ἀρχαιότητα καὶ παρουσιάσθηκε μέσα στὸν Χριστιανισμὸν, στὸν Ἰουδαϊσμὸν, στὸν Νεοπλατωνισμὸν, στὸν Ἑρμητισμὸν καὶ στὰ ὅμοια. Ὡς μιὰ νέα θρησκεία ἦταν συγκρητιστικὴ, ἀντλοῦσε δηλ. ἀπὸ διάφορες θρησκευτικὲς παραδόσεις» (Σ. Ἀγουρίδην [ἐπιμ.], *Χριστιανικὸς Γνωστικισμὸς. Τὰ κοπτικὰ κείμενα τοῦ Nag Hammadi* στὴν Αἴγυπτον, ἀπὸ τὴν 3ῃ ἀγγλ. ἐκδ. τοῦ E. J. Brill, Ἀθήνα: «Ἄρτος Ζωῆς», 1989, σ. 12. J. Lacarrière, *Οἱ Γνωστικοί*, 3ῃ ἐκδ., μτφρ. Μ. Κουτούζης, χ.τ.: Ἰ. Χατζηνικολῆς, 1975).

Ἐπίσης, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ συγγραφέα, τὸ ποῖός ἔγραψε «τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Ἰούδα», συμβαίνει ὅπως μὲ ὅλα τὰ ἀπόκρυφα κείμενα, δηλ. ὁ συγγραφέας

είναι άλλος –άγνωστος– απ' εκείνον που αναφέρεται, με μιὰ λέξη συνιστά ένα κείμενο ψευδεπίγραφο, που ως τέτοιο ξμεινε εκτός των ορίων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἀπὸ τὴν πρωτοχριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ ἀντιγράφου πὸν δημοσιεύεται μεταφρασμένο στὴν ἑλληνικὴ σῆμερα προέρχεται ἀπὸ κοπτικὴ μετάφραση τοῦ πρωτοτύπου ἑλληνικοῦ κειμένου τοῦ εὐαγγελίου, πὸν πρέπει νὰ εἶχε ἀρχικῶς συνταχθεῖ πρὸς τὰ τέλη τοῦ Β' αἰ. Ἀξίζει, ἐπίσης, νὰ σημειωθεῖ ὅτι ἡ ὄλη διαδικασία συντηρήσεως καὶ ἀποκαταστάσεως τούτου τοῦ χειρογράφου ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ κοπιώδης. Λέγεται ὅτι γιὰ νὰ ἀνασυνθεθεῖ τὸ κείμενο, ἔπρεπε νὰ ἐνωθοῦν γύρω στὰ χίλια σπαράγματα παπύρου.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀξίζει νὰ ἀναφέρουμε ὅτι γιὰ «τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα» ἔγινε εὐρεία συζήτηση στὸν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (12 καὶ 13.4.2006), στὴν ὁποία ἔλαβαν μέρος εἰδικὸι πανεπιστημιακοὶ καθηγητῆς, καθὼς καὶ Ἱεράρχες, γνήσιοι ἐκφραστῆς καὶ ἐρμηνευτῆς τῆς βιβλικῆς ἱστορίας. Ἄς δοῦμε, λοιπὸν, τίς γνώμες τριῶν γνωστῶν καὶ καταξιωμένων βιβλικῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

α. Ὁ ὁμ. καθ. κ. Γ. Γαλίτης ἐπισήμανε ὅτι «πρόκειται γιὰ τοὺς “γραῶδεις” μύθους, πὸν ἀνέφερε ὁ ἀπόστολος Παῦλος».

β. ὁ ἕτερος ὁμ. καθ. κ. Χρ. Βουλγαρης παρατήρησε ὅτι «χρησιμοποιήθηκε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰούδα, ἀλλὰ ξέρουμε ὅτι ὁ Ἰούδας, μετὰ τὴν προδοσία ἀπελθὼν ἀπήγγατο, ἔδωσε τέλος στὴ ζωὴ του. Τὸ κείμενο ἐνδιαφέρει μόνο ἐπιστημονικὰ γιὰ τὴ διερεύνηση τῶν πρώτων αἰρέσεων».

γ. Τέλος, ὁ ἀρχιμ. καθ. κ. Ἱερεμίας Φούντας σημείωσε ὅτι «σ' αὐτὰ τὰ θέματα ἔχει ἀπαντήσει ἀπὸ τὸ 180 μ.χ. ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος Λουγδούνου καὶ οἱ πιστοὶ δὲν πρέπει νὰ θορυβοῦνται».

Γενικῶς, «Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα» δὲν παρουσιάζει καμία συγκροτημένη θεολογία, οὔτε γίνεται ἀναφορὰ σὲ θέματα Χριστολογίας, Ἐκκλησιολογίας, οὕτως ὥστε οὐδεμία σωτηριολογικὴ ἐλπίδα ἀποπνέει γιὰ τοὺς χριστιανούς. Ἐπιπλέον, ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὸ κείμενο ἀναφορῆς στὸ σημαντικότατο πρόσωπο τῆς Θεοτόκου Μαρίας, πὸν γιὰ τοὺς χριστιανούς εἶναι Παναγία μας, ἡ μητέρα τοῦ Θεοῦ

καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ὄχι μόνον τὸν δυνατὸ συνδετικὸ κρίκο στὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας, δηλ. τῆς θείας οἰκονομίας, ἀλλὰ καὶ κατέχει –μετὰ τὴν Τριαδικὴ Θεότητα– τὴν πρωταρχικὴ θέση στὴ δοξολογικὴ ἀνύμνηση τῆς Ἐκκλησίας, καθὼτι «τοῦτο τὸ ὄνομα ἅπαν τὸ μυστήριον τῆς οἰκονομίας συνίστησι» κατὰ τὴν προσφύη ρήση τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ.

Κύριο χαρακτηριστικὸ του εἶναι ὁ ἐντονος δυαλισμὸς, δηλαδή ἡ ὀξεία διάκριση μετὰξὺ τοῦ ὑλικοῦ καὶ τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου, καὶ ἡ ἀντίστοιχη ἀρνητικὴ καὶ θετικὴ ἀξιολόγησή του. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτοῦ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς ἔπρεπε νὰ ἀποβάλλει τὴ σαρκικὴ ὑπόστασή του καὶ νὰ ἀνέλθει ὡς πνευματικὴ ὑπόσταση στὴν οὐράνια πατρίδα του. Ὅλα αὐτὰ συνιστοῦν θεωρεῖες ἐντελῶς ξένες καὶ ἀπορριπτῆς σύμφωνα με τὰ ἱερά Εὐαγγέλια τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία τὰ κρατεῖ ἀναλλοιώτα καὶ ἀπαραχάρακτα, καὶ ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι τὰ ἐρμηνεύει καὶ τὰ κηρύσσει. Τὰ πρόσωπα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ Ἰούδα, ὅπως παρουσιάζονται στὸ «εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα», εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὰ, ἀπὸ τὴν εἰκόνα πὸν ἔχουμε ἀπὸ τὰ Εὐαγγέλια τοῦ καινοδιαθητικοῦ Κανόνος καὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας.

Τελειώνοντας τὴν ἀναφορὰ αὐτὴ στὴν ἀνακάλυψη καὶ κυκλοφορία τῆς ἀπόκρυφης συνομιλίας Ἰησοῦ καὶ Ἰούδα παραθέτουμε –ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων ἔργων– τὰ κάτωθι δημοσιεύματα: α. «Τὸ “Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα”, *Τὸ Βῆμα* (9.4.2006), 47-50 [στὸ τμήμα *Βῆμα Science*, με τίς ὑποενότητες: «Ἀπόκρυφο Εὐαγγέλιο ἀποκαλύπτεται», «Ἀνασυνθέτοντας ἕνα ἀρχαῖο πάζλ», «Χρονολόγιο», «Ποιὸς ἔγραψε τὸ “Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα” καὶ τί γνωρίζουμε γι' αὐτό», «Τί ἀλλάζει στὴ θεώρηση τοῦ χριστιανισμοῦ»]. β. Καθηγ. Γ. Γαλίτη, «Μύθοι καὶ Ἀλήθειες γιὰ τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα», *Τὸ Βῆμα* (16.4.2006), 79-80 [ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα δημοσιογράφου]. Καὶ γ. «Τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Ἰούδα», *Τὸ Βῆμα* (23.4.2006), 77-80 [στὸ τμήμα *Νέες Ἐποχές*, με τὰ ἄρθρα: «Τὸ βάρος τῆς προδοσίας» τοῦ Γ. Γιατρομανωλάκη, «Ἀδύναμος κρίκος στὴν ἀλυσίδα τοῦ ἀντισημιτισμοῦ» τοῦ Μ. Μπέζου, «Χρήσιμο ἐπισημονικὸ ἐργαλεῖο» τοῦ Π. Βασιλειάδη, «Ἡ ἔννοια τῆς θυσίας» τῆς Μ. Πετροπούλου, «Ἡ σύγκρουση τῶν γνωστικῶν μετὰ τὴν ἀλήθεια» τοῦ Χ. Ἀραμπατζῆ].

«Τῆς δὲ καινῆς διαθήκης, τὰ τέσσερα μόνον εὐαγγέλια· τὰ δὲ λοιπὰ ψευδεπίγραφα καὶ βλαβερὰ τυγχάνει. Ὅσα ἐν ἐκκλησίαις μὴ ἀναγινώσκονται, ταῦτα μηδὲ κατὰ σταντὸν ἀναγίνωσκε».

(Ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων)

Ἀπὸ τὴν προσφορὰ τῶν Ἱ. Μονῶν στὸ Ἔθνος

Ἐκθέτοντας τίς ἐπιφυλάξεις του σημειώνει:

«Ἄνευ τῶν ἀνωτέρω ἐπιφυλάξεων θὰ διαλυθῶσιν ἱστορικὰ Μοναί, αἱ ὁποῖαι καὶ καθ' ὄλον τὸν μακράϊωνα τῆς δουλείας καὶ μέχρι σῆμερον δὲν ἔπαυσαν νὰ χρησιμοποιοῦν καὶ τὰ πνευματικὰ των φῶτα καὶ τὰς προσόδους των γενικῶς ὑπὲρ τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Καὶ ἀναφέρω ὅσας Μονὰς ἐγνώρισα προσωπικῶς. α) Τὴν ἐν Αἰγιαλείᾳ Ἱ. Μ. τῶν Ταξιαρχῶν, ἐξ ἧς καὶ προέρχομαι, ὡς μοναχός. Αὕτη ἐκάη δις ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ τρίτον τὸ 1769-70 ὑπὸ τῶν Τουρκαλβανῶν, κατορθωσάντων διὰ βοήθειας σλαυφῶνων ὑλοτόμων νὰ εἰσέλθωσι εἰς τὴν Μονὴν, νὰ φονεύσωσι 2.000 γυναικόπαιδα, καταφυγόντα ἐκεῖ ἐξ Αἰγίου, τέλος δὲ νὰ λεηλατήσωσι καὶ πυρπολήσωσι τὴν Μονὴν καὶ νὰ φονεύσωσι τοὺς ἐν αὐτῇ ἀμυνομένους Μοναχοὺς καὶ ἄλλους. Ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης, ἀνακαινισθείσης ὑπὸ ζηλωτῶν καὶ φιλοπόνων Μοναχῶν, διασωθέντων ἐν τοῖς μετοχίους, ἐξήλθομεν ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι σῆμερον 18 ἐν ὄλῳ Ἀρχιερεῖς, ἐν οἷς καὶ εἰς προκαθήμενος, ὁ ἀπὸ Μεσσηνίας Προκόπιος Γεωργιάδης, ἱκανὸς ἀριθμὸς Ἱεροκλήρων, διδασκάλων, καθηγητῶν καὶ τινες ἰατροί, δικηγόροι συγγενεῖς Μοναχῶν καὶ διακεκριμένοι συγγραφεῖς, ὡς ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ Κυριακοῦ ἀναφερόμενος Ἀρχιμ. Ἀνδρόνικος Δημητρακόπουλος καὶ ὁ τελευταῖος ἀποθανὼν ἐν Ἀμερικῇ Ἀρχιμ. Θεόφιλος Σπυρόπουλος. Πλὴν τούτων, πλείστα ἄλλα ὄρφανὰ καὶ πτωχὰ παιδιά, σπουδάσαντα εἰς τὸ πλῆρες Ἑλληνικὸν Σχολεῖον τῆς Μονῆς, ἐπέστρεψαν εἰς τὰ χωρία τῶν καὶ ἀπέβησαν, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον, Ἱερεῖς καὶ χρήσιμοι κοινωνικοὶ παράγοντες μετὰ τὴν ἄλλην μόρφωσιν, ἣν ἀπεκόμισαν ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Παγκάλου καὶ τῶν διαδόχων Κυβερνήσεων καταργηθείσης Σχολῆς τῆς Μονῆς.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἐν οἷς καὶ ὁ ὑποφαινόμενος, οἱ φιλόπονοι Μοναχοὶ τῶν Ταξιαρχῶν ἐξημέρωσαν καὶ ἐφύτευσαν διὰ τῆς προσωπικῆς των ἐργασίας χιλιάδας ἐλαιοδένδρων καὶ ἐφύτευσαν μεγίστας ἐκτάσεις σταφιδῶνων, αἱ ὁποῖαι, μετὰ τὸν θάνατόν των, περιήλθον εἰς τὴν Μονὴν καὶ οὕτως αὕτη εὐρέθη μετὰ τὴν σημερινὴν περιουσίαν

τῆς, ἡ ὁποία ἀπειλεῖται νὰ φαλκιδευθῇ ὑπὲρ δῆθεν ἀκτημόνων. Τὰ αὐτὰ ἐντελῶς δύναμαι νὰ εἶπω διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Μ. Σπηλαίου καὶ τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἡ πρώτη τῶν ὁποίων διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου αὐτῆς ἀπέδωκεν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἐπίσης 16-17 Ἀρχιερεῖς, πλείστους διδασκάλους κ.λπ. καὶ ἕνα προκαθήμενον, τὸν Προκόπιον τὸν Β' (Οἰκονομίδην), Καθηγητὴν Πανεπιστημίου. Ἡ δὲ τῆς Ἁγίας Λαύρας καταστραφείσα τελευταῖως τελείως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ὄχι μόνον ἀνεκαινίσθη διὰ τῶν πόνων τῶν Μοναχῶν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ μορφώνει ὄχι ὀλίγους νέους εἰς τὰ σχολεῖα τῆς ἐγγύς πόλεως τῶν Καλαβρύτων, ἔχουσα ἤδη ἀποδώσει Ἀρχιερεῖς τινας καὶ ἄλλους λογίους Κληρικούς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι Μοναὶ ἔχουσι τὴν τοπικὴν καὶ ἔθνηκὴν Ἱστορίαν των π.χ. ἡ ἐν τῇ Μητροπόλει Φωκίδος Ἱ. Μ. Βαρνακόβης, κτίσμα τῶν Κομνηνῶν, ἀνεχαίτισεν ἐπὶ 4ῆμερον τὴν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου πορείαν τοῦ Ἰμβραῆμ πρὸς τὰς Ἀθήνας καὶ τέλος ἀνετινάχθη, ἀλλ' αἱ Ἀθηναὶ ἠδυνήθησαν ἐν τῷ μεταξύ νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἀμύνην των.

Ἡ παρὰ τὴν Ἀμφισσαν ἐτέρα Μονὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ ὑπῆρξε τὸ κέντρον τῆς συναντήσεως τῶν Ὀπλαρχηγῶν τῆς Ρούμελης πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καὶ ἐν αὐτῇ τὴν 27ην Μαρτίου 1821 ἐκηρύχθη ἡ Ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς Μονῆς Προδρόμου τῆς Δεσφίνης Ἐπισκόπου Σαλώνων Ἡσαίου, ὅπως ἀκριβῶς ἐν Ἀγία Λαύρα ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ. Καὶ σῆμερον βλέπει τις τὰ σημεῖα τῶν Τουρκικῶν κανονιοβολισμῶν, διὰ τῶν ὁποίων μετὰ ταῦτα ἐπλήγησαν οἱ τοῖχοι τῆς Μονῆς. Προσφάτως δὲ ἐτυφεκίσθη πεντὰς Μοναχῶν μετὰ τοῦ Ἡγουμένου ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν, ὅπως εἰς τὸ Μ. Σπήλαιον ἐσφάγησαν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἄλλοι 15.

Ἡ τρίτη Μονὴ Φωκίδος τοῦ Τιμίου Προδρόμου παρὰ τὴν Δεσφίναν ἐτροφοδοτεῖ τὸν στρατὸν τοῦ Καραϊσκάκη, κινουμένου παρὰ τὴν ἐγγύς Ἀράχωβαν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν σωζομένων ἐπιστολῶν αὐτοῦ εἰς τὴν βιβλιοθήκην τῆς Μονῆς. Καὶ ἄλλαι οὐκ ὀλίγαι Μοναὶ θὰ ἔχωσι παρεμφερεῖς ἱστορίας».

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

180 χρόνια από την Έξοδο του Μεσολογγίου

Σε κλίμα έθνικης εξάρσεως και βαθειάς συγκίνησης πραγματοποιήθηκε στις 10 Ἀπριλίου στην Αΐθουσα τῆς Παλαιᾶς Βουλῆς Ἐκδήλωση-Ἡμερίδα πού διοργανώθηκε ἀπό τήν Ἱ. Σύνοδο γιά τήν ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως 180 ἐτῶν ἀπό τήν ἥρωική ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου.

Ὁ Μακαριώτατος στόν χαιρετισμό του χαρακτήρισε τὸ Μεσολόγγι «ἀπίστευτο ἀποκορύφωμα τῆς συνειδητῆς ὁμαδικῆς αὐτοθυσίας, παροξυσμὸ πού ἐξετέλισε τήν ὑπεροχή τῆς δυνάμεως καὶ τήν ἀπάνθρωπη βία καὶ κατέστησε τὸν «φράκτη», ὅπως ἀπαξιωτικὰ ἀποκάλεσε ὁ Ἱμπραήμ τὸ Μεσολόγγι, Σύμβολο τῆς εὐψυχίας καὶ τῆς ἀνδρείας καὶ Ἰδέα τῆς ἐλευθερίας».

Στὴν ἐκδήλωση τὸν πανηγυρικό «Ἔρες ἐξόδου, ἀκίνητοι αἰῶνες», ἐξεφώνησε ὁ κ. Γρ. Κωσταράς καὶ ἡ Ὁρχήστρα Δωματίου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων ὑπὸ τῆ διεύθυνση τοῦ κ. Ἑλ. Καλκάνη παρουσίασε σὲ πρώτη ἐκτέλεση τὸ ἔργο τοῦ Γ. Βούκανου «Ἀφανῶν Ἡρώων Ὁδὴ – Συμφωνικὸν ποίημα Περί Ἐλευθερίας». Στὴν ἐκδήλωση ἔλαβε μέρος καὶ ἡ χορωδία τῆς Ἱερᾶς Πόλεως τοῦ Μεσολογγίου.

Στὶς ἐκδηλώσεις πού πραγματοποιήθηκαν ἐφέτος γιά τήν Ἐξοδο στό Μεσολόγγι τήν Κυριακή τῶν Βαΐων ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Μακαριώτατος, ὁ ὁποῖος ἔγινε δεκτὸς μὲ θερμὲς ἐκδηλώσεις τοῦ πλήθους. Στὴ διάρκεια τῆς ἐκεῖ παραμονῆς του ὁ κ. Χριστόδουλος ἀπένειμε στόν Σεβ. πρ. Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Θεόκλητο τὸν Χρυσὸ Σταυρὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἀνώτατη τιμητικὴ διάκριση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὡς δείγμα εὐγνωμοσύνης γιά τὰ σαράντα χρόνια διαποίμασης τοῦ τόπου.

Εβδομάδα τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας στὴν Ἀντιόχεια

Μὲ μεγάλη ἐπιτυχία πραγματοποιήθηκε στὴν Δαμασκὸ τῆς Συρίας, ἔδρα τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, σειρὰ ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων πρὸς τιμὴν τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας. Κορύφωση τῶν ἐκδηλώσεων, τίς ὁποῖες ὀργάνωσε τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας, ἦσαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ Γραφείου τῆς Μ.Κ.Ο. τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» στὴν Δαμασκὸ. Τὴν ἑλληνικὴ ἀντιπροσωπεία ἀποτελοῦσαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, Πειραιῶς κ. Σεραφεῖμ, Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου κ. Ἱερόθεος καὶ ὁ Διευθυντῆς τῆς «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ» κ. Δημήτριος Φουρλεμάδης. Ἡ ἀντιπροσωπεία ἔτυχε θερμῆς ὑποδοχῆς ἀπὸ τὸν Μακ. Πατριάρχη Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιο καὶ εἶχε

τὴν εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθεῖ Ὁρθόδοξα Μοναστήρια καὶ Ἰδρύματα τοῦ Πατριαρχείου, νὰ ἐνημερωθεῖ γιά Προγράμματα τὰ ὁποῖα ὑλοποι-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

οῦνται μέσω τῆς Μ.Κ.Ο. «ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ» ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ γίνεῖ δεκτὴ ἀπὸ τὸν Πρέσβη τῆς Ἑλλάδος στὴ Συρία κ. Β. Παπαϊωάννου.

Στιγμὲς τῆς Ἑβδομάδας τοῦ Πάθους

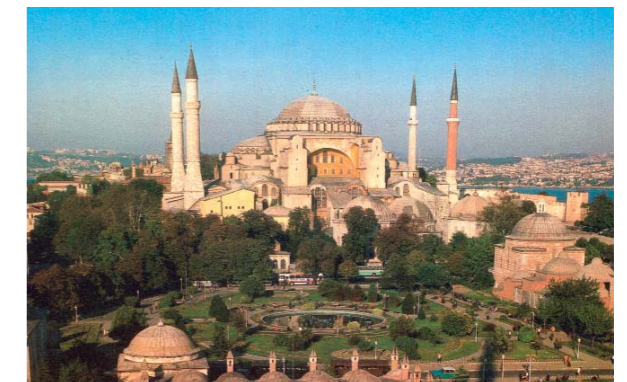
Μὲ ἀθρόα προσέλευση πιστῶν κάθε ἡλικίας σὲ ὅλους τοὺς ναοὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀνέβηκε στό Γολγοθᾶ

γιά μιὰ ἀκόμη φορὰ γιά νὰ ξεπλύνει μὲ τὸ τίμιο αἷμα Του τίς δικές μας ἀμαρτίες. Μὲ εὐλάβεια καὶ συγκίνηση ὁ λαὸς προσκύνησε τὸν σταυρὸ Του καὶ ἔρανε μὲ μύρα τὸν τάφο Του. Τὰ ἀνοιξιὰτικα λουλούδια σὲ ἀφάνταστους συνδυασμοὺς χρωμάτων καὶ σχηματισμῶν στόλισαν τοὺς Ἐπιταφίους. Συγκλονιστικὴ καὶ μοναδικὴ ἢ λιτανεία τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Ὑδρας μέσα στό θαλασσινὸ νερὸ στὴ μνήμη ὅσων χάθηκαν στὰ πέλαγα σὲ καιροὺς εἰρήνης καὶ πολέμου.

Μνήμη τῆς Ἀλώσεως

Τοῦτο τὸ μῆνα, ἡ μνήμη καὶ ἡ καρδιά ὅλων τῶν Ἑλλήνων στρέφεται πρὸς τὴ Βασιλίδα τῶν πόλεων, μνημονεύοντας ὅσους ἔπεσαν ἐκεῖ μαχόμενοι ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος. Νοερὰ προσεύχονται μέσα στό Παλλάδιο τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ ναὸ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας, γιά τὴν ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς τοῦ τελευταίου Ἀυτοκράτορα, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ πεσόντων, ὑποσχόμενοι ὅτι ἡ θυσία τους ἀποτελεῖ ἔσαει τηλαυγὴ φάρο τῶν ἰδαικῶν τοῦ γένους.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Νέα Ήγουμένη στην Ί. Μ. Δαμάστας

Με την καθιερωμένη μοναστηριακή τάξη πραγματοποιήθηκε στις 31.3.06 στην Ί. Μ. Δαμάστας η ένθρονιση της νέας Ήγουμένης Μοναχής Ιωάννας Χριστοφόρου. Κατά την Ακολουθία της Ένθρονίσεως, κατά την οποία ο Σεβ. επέδωσε στη νέα Ήγουμένη μικρό επίσημο Σταυρό και την ήγουμενική ράβδο.

Η νέα Ήγουμένη, πτυχιούχος Ιατρικής και κάτοχος δύο ξένων γλωσσών, προσήλθε εις την Ί. Μονή το 1997. Υπήρξε υποτακτική της μακαριστής Ήγουμένης Θεοδότης και διακρίνεται για το σεμνό ήθος και την άφοσίωσή της στις αρχές του μοναχισμού.

Βραβεύσεις προσωπικοτήτων από την Ίερά Σύνοδο

Η Ίερά Σύνοδος κατά την διάρκεια των εργασιών της τον Μάιο, τίμησε με το δίπλωμα και τα διάσημα του Χρυσού Σταυρού του Παρασήμου του Αποστόλου Παύλου, δια των χειρών του Μακαριωτάτου τον κ. Γ. Κοντόπουλο, Κα-

θηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών και Ακαδημαϊκό, τον κ. Δ. Σκαρβέλη Στρατηγό και Αρχηγό ΓΕΕΘΑ επί τιμῆ και Ακαδημαϊκό και τον κ. Στ. Παπαθεμελή, βουλευτή, πρ. υπουργό για το έργο και την προσφορά τους.

Ημερίδα Υπεύθυνων Εκκλησιαστικού Τύπου

Ημερίδα Υπεύθυνων Εκκλησιαστικού Τύπου της Ίερας Αρχιεπισκοπής Αθηνών και των Ίερων Μητροπόλεων υπό την αιγίδα του Μακα-

ριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Χριστοδούλου διοργάνωσε η Ίερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος το Σάβ-

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

βατο, 6 Μαΐου 2006, στο Διορθόδοξο Κέντρο στην Ί. Μ. Πεντέλης. Φορέας διοργανώσεως ήταν η Συνοδική Επιτροπή Τύπου, Δημοσίων Σχέσεων και Διαφωτίσεως. Τους παριστάμενους χαιρέτησε ο Πρόεδρος της διοργανώτριας Επιτροπής Σεβ. Φθιώτιδος κ. Νικόλαος.

Ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος κ. Χριστόδουλος στην αρχή της έναρκτηρίας όμιλίας του τόνισε ότι «η Εκκλησία πάντοτε χρησιμοποίησε την προσφερόμενη τεχνολογία για την σπορά του Λόγου Της και σήμερα έχει στη διάθεσή της την ηλεκτρονική και ψηφιακή τεχνολογία, την οποία χρησιμοποιεί, πάντα προς σωτηρία των ανθρώπων».

Στην Ημερίδα, εκτός από τον Μακαριώτατο μίλησαν ο Υπουργός Επικρατείας και Κυβερ-

νητικός Εκπρόσωπος κ. Θ. Ρουσόπουλος, ή κ. Άννα Παναγιωταρέα, ο Αρχιμ. Συμεών Βενετσιάνος, και ο κ. Κ. Χολέβας

Παρέστησαν πολλοί άρχιερείς και πλήθος εκπροσώπων Ι. Μητροπόλεων και άλλων ενδιαφερομένων.

Έκδηλωση στην Ί. Μ. Νεαπόλεως και Σταυρουπόλεως

νε όμιλία από τον Θεολόγο Καθηγητή του Εκκλησιαστικού Λυκείου κ. Ν. Ρεντάκη με θέμα: «Το μυστήριο του θανάτου μέσα από τα ιδιόμελα του Αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού» και απόδοση της Έξοδίου Ακολουθίας, όπως διασώζεται στο Μέγα Ευχολόγιο, από τη Σερραϊκή Βυζαντινή Χορωδία «Ιωάσαφ ο Διονυσιάτης» και από τη Χορωδία της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής του Συλλόγου Ίεροψαλτών Πιερίας «Ο Όσιος Διονύσιος ο εν Όλύμπω», υπό τη

διεύθυνση του κ. Ί. Παπαχρόνη, καθηγητή Μουσικής του Εκκλησιαστικού Λυκείου Νεαπόλεως.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Η Θ' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Από 14 έως και 23 Φεβρουαρίου 2006 συνήλθε στην Βραζιλία η Θ' Γενική Συνέλευση του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Εκκλησιών (Π.Σ.Ε.) που έδρευε στην Γενεύη ήδη από το 1948, με θέμα: «Θεέ έν τή χάριτί σου Μεταμόρφωσε τόν Κόσμο». Η Λατινική Αμερική και συγκεκριμένα η χώρα της Βραζιλίας δέν έπελέγησαν τυχαία από τις 348 Εκκλησίες-Μέλη του Π.Σ.Ε. αλλά μέ σκοπό νά τονισθεί ή επί τόσα χρόνια καταδυσσαστευση των ανθρώπων στις πολύπαθες αυτές περιοχές από δικτατορικά καθεστώτα και από τήν πλήρη καταπάτηση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συμβολική, επίσης, ήταν και ή έπιλογή τής πόλης Πόρτο-Άλέγκρε στα νότια της μεγάλης αυτής χώρας, μιās πόλης μικρής που γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση και φιλοξενεί ανάλογες παγκόσμιες διοργανώσεις.

Συμμετείχαν πάνω από 4.000 συνέδρου- εκπρόσωποι Χριστιανικών Εκκλησιών, θρησκευτικών ομάδων και φιλανθρωπικών οργανισμών από όλο τόν κόσμο. Οι εργασίες τής Συνέλευσης διεξήχθησαν μέσα σε άριστο κλίμα διαλόγου και έπικοινωνίας, μέ σεβασμό του ένός προς τόν άλλο και μέ έπιθυμία γνωριμίας και συναναστροφής μέ νέα πρόσωπα από κάθε γωνιά του πλανήτη. Από τήν πλευρά των Όρθόδοξων-Μελών του Π.Σ.Ε. παρούσες ήσαν όλες οι Όρθόδοξες Εκκλησίες, έκτός από τις Εκκλησίες Βουλγαρίας και Γεωργίας, που όμως είχαν αποστείλει παρατηρητές καθ όλη τή διάρκεια των συνεδριάσεων. Οι Όρθόδοξες αυτές Εκκλησίες έχουν αποχωρήσει από τήν οικογένεια του Συμβουλίου λόγω βασικών ένστάσεων έναντι σε θέματα συμμετοχής και έσωτερικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν έδω και πολλές δεκαετίες.

Κάθε Γενική Συνέλευση του Π.Σ.Ε. αποτε-

Ο Θεοφ. Θερμοπυλών κατά τή διάρκεια των εργασιών του Π.Σ.Ε.

Άρχιμανδρίτης Γαβριήλ Παπανικολάου
Συνεργάτης τής Συνοδικής Έπιτροπής
Διορθόδοξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων

λεί και ένα νέο ιστορικό γεγονός στην Οικουμενική Κίνηση, διότι καθορίζει τις δραστηριότητες και τους στόχους του Συμβουλίου για τήν επόμενη έπταετία, χρόνος που απαιτείται για τήν σύγκληση νέας Γενικής Συνέλευσης που αποτελεί και τó ανώτατο διοικητικό όργανο του Π.Σ.Ε. μέ ποικίλες αρμοδιότητες. Η Θ' Γενική Συνέλευση στο Πόρτο-Άλέγκρε μπορεί συνοπτικά νά χαρακτηριστεί ως ή Συνέλευση των Όρθόδοξων. Και αυτό γιατί αποφασίσθηκε όμόφωνα ή αλλαγή στον τρόπο λήψης των αποφάσεων που ήταν καθαρά πρόταση των Όρθόδοξων Εκκλησιών και είχε προέλθει από τήν Η' Γενική Συνέλευση στο Χαράρε τó 1998. Εκεί συστήθηκε ή λεγόμενη Ειδική Έπιτροπή -Special Commission- από ισάριθμα μέλη Όρθόδοξων και Προτεσταντών, μέ κύριο έργο της νά προτείνει στο σώμα του Συμβουλίου τρόπους μέ τους οποίους οι μειοψηφούσες αριθμητικά Όρθόδοξες Εκκλησίες θά συμμετείχαν ουσιαστικότερα στις αποφάσεις του Π.Σ.Ε. Οι εργασίες τής Ειδικής αυτής Έπιτροπής στέφθηκαν μέ έπιτυχία προτείνοντας τήν υιοθέτηση νέου τρόπου λήψης των αποφά-

σεων, αυτόν του Consensus-Συναίνεσης, μέ τόν όποιο καταργείται ή διαδικασία τής ψηφοφορίας και αντικαθίσταται μέ τήν μετά συναινέσεως όλων των μελών του Συμβουλίου επικύρωση και αποδοχή των προτάσεων και των προγραμματισμών. Στο Πόρτο-Άλέγκρε, λοιπόν, όλοι οι εκπρόσωποι των διαφόρων Εκκλησιών αποδέχθηκαν όμόφωνα τήν πρόταση αυτή των Όρθόδοξων, έπιβραβεύοντας έτσι τις προσπάθειες τόσων πολλών μεγάλων Όρθόδοξων Θεολόγων, όπως π.χ. Τρεμπέλας, Καρμίρης, Νησιώτης κ.ά., οι όποιοι τόσα χρόνια πάλεψαν για τήν επικράτηση των Όρθόδοξων διεκδικήσεων μέ κύριο γνώμονα τήν ανάδειξη των αρχών και των αξιών που διέπουν τήν Όρθόδοξη Χριστιανική παράδοση. Βέβαια ή πρόταση του Consensus ανήκει στους Όρθόδοξους που συμμετείχαν στην Ειδική Έπιτροπή από τó Χαράρε, όπως ό Μητροπολίτης Γέρων Έφέσου κ. Χρυσόστομος και ό Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Σκουτέρης, οι όποιοι και πάλεψαν νά ύποστηρίξουν τά δίκαια τής Όρθοδοξίας μέσα στο Π.Σ.Ε. και τους αξίζουν θερμές εύχαριστίες για τήν πολύτιμη προσφορά τους στην Οικουμενική Κίνηση.

Η Εκκλησία τής Ελλάδος μέ πολυάριθμη Αντιπροσωπεία Αρχιερέων, Κληρικών και Καθηγητών και μέ τήν ήγεσία του Σεβ. Δημητριάδος και Άλμυρου κ. Ίγνατίου συνέβαλεν αποτελεσματικά στην όλη διεξαγωγή των συνεδριάσεων τής Θ' Γενικής Συνέλευσης. Πολλά από τά μέλη τής Αντιπροσω-

πείας μας συμμετείχαν σε νευραλγικές έπιτροπές του Συμβουλίου κατά τήν διάρκεια τής Συνέλευσης μέ συνέπεια πολλές από τις προτάσεις που επικύρωσε τó σώμα νά όφείλονται και στους Έκπροσώπους τής Εκκλησίας τής Ελλάδος. Επί παραδείγματι οι Έπιτροπές για τόν προγραμματισμό, για τήν χάραξη μελλοντικής πολιτικής και για τά τρέχοντα διοικητικά θέματα είχαν στις συνθέσεις τους μέλη τής Αντιπροσωπείας μας, τά όποια και εργάστηκαν

συμπερόντων τόσο τής Έλλαδικής Εκκλησίας, όσο και τής Όρθοδοξίας γενικότερα. Νέα μέλη τής Κεντρικής Έπιτροπής του Συμβουλίου για τήν έρχόμενη έπταετία εξέλεξαν ό Θεοφ. Θερμοπυλών κ. Ίωάννης και ό Καθηγητής κ. Γ. Μαρτζέλος, οι όποιοι και θά εκπροσωπήσουν τήν Εκκλησία μας για όλα τά διοικητικής φύσεως θέματα του Π.Σ.Ε. Στην Έπιτροπή Πίστις και Τάξις εξέλεξαν ό Άρχιμ. κ. Χρυσόστομος Σαββάτος και οι Καθηγητές κ.κ. Βλάσιος Φειδās και Κων. Σκουτέρης. Η Έπιτροπή αυτή είναι μία από τις σημαντικότερες του Συμβουλίου, διότι ασχολείται μέ θέματα πίστεως και δογμάτων και κατά παράδοση συμμετείχαν και συμμετέχουν σε αυτήν πολλοί έγκριτοι Έλληνες θεολόγοι, οι όποιοι και έχουν προσφέρει τά μέγιστα στην άποσαφήνιση των χριστιανικών αξιών και στην όρθή διατύπωση των θέσεων του Π.Σ.Ε.

Συμπερασματικά πρέπει νά τονίσουμε ότι ή Εκκλησία τής Ελλάδος μέ τήν πολυετή έμπειρία που διαθέτει στις Διαχριστιανικές Σχέσεις ούδέποτε άπεμπόλησε τις αρχές και τά πιστεύω Της στους Διαλόγους και στα παγκόσμια «φόρα» που συμμετέχει, αντίθετα πάντοτε προασπίζεται τήν όρθότητα τής πίστεως και μέ έπιχειρήματα τεκμηριώνει τις θέσεις και άπόψεις Της. Αυτή τήν στάση τήρησε και στην Βραζιλία εκφράζοντας τις αγωνίες του ποιμνίου Της μέσα σε κλίμα γόνιμου και έπικοδομητικού διαλόγου και σε άπόλυτη συνεργασία μέ τις άλλες άδελφές Όρθόδοξες Εκκλησίες.

«Και πάλιν
έρχόμενον
μετὰ δόξης
κρῖναι ζώντας
καὶ νεκρούς...»

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

α) Ὁ θάνατος τὸ τίμημα τῆς ἀμαρτίας

Ὁ θάνατος εἶναι καρπὸς τῆς ἀμαρτίας. Ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρώπου τὸν ἀποκαλεῖ ὁ Ἄπ. Παῦλος. Δὲν τὸν ἔκαμε ὁ Θεός, ὁ Ὅποιος ἐπλασε τὸν ἄνθρωπο ἀθάνατο. Μὲ ψυχὴ ἀθάνατη καὶ μὲ σῶμα ἀθάνατο. Ὁ θάνατος «εἰσῆλθεν εἰς τὸν κόσμον» μὲ πρωτοβουλία τοῦ διαβόλου, ἐξ αἰτίας τοῦ φθόνου του γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἦλθε μετὰ τὴν πρώτη ἀμαρτία, τὴν «πτῶσιν» ὡς τίμημά της, ὡς τιμωρία. Ὡς τιμωρία ὁ θάνατος πλήττει μόνο τὸ σῶμα, ποῦ ἔκτοτε ἔγινε φθαρτὸ καὶ θνητό. Πεθαίνει, λέμε ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἐννοοῦμε ὅτι παύει νὰ ζεῖ, νὰ κινῆται, νὰ ὀμιλεῖ, νὰ δρᾷ. Τὸ σῶμα του τὸ τοποθετοῦμε μέσα στὴ γῆ, τὸ παραδίδουμε στὴ φθορά. Ὑστερα ἀπὸ λίγα χρόνια, τίς σάρκες του τίς ἔχουν φάγει τὰ σκουλήκια, τίποτε δὲν μένει, μόνο τὰ κόκκαλα. Μπροστὰ στὸ φρικτὸ αὐτὸ θέαμα σταματᾷ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν θέλει νὰ πεθάνει κανεὶς μας. Ὅσο κι ἂν ὁ θάνατος εἶναι τὸ πιὸ βέβαιο γεγονόσ, ὅσο κι ἂν παραδεχόμαστε ὅτι κάποτε θὰ πεθάνουμε, ὅπως πέθαναν ὅλοι ὅσοι ἔζησαν σ' αὐτὸ τὸν κόσμον, ἐν τούτοις δὲν μπορούμε νὰ συμβιβασθοῦμε καὶ νὰ συμφιλιωθοῦμε μὲ τὸ γεγονόσ αὐτό. Καὶ εἶναι καὶ τοῦτο μὰ ἀκόμη ἀπόδειξη τοῦ ὅτι εἴμαστε πλασμένοι γιὰ τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν ἀφθαρσία. Μπορεῖ ἡ ἀμαρτία νὰ μᾶς ἔφερε τὸ θάνατο, ἀλλὰ τὸν ἔφερε σὰν ἀνεπιθύμητο ἐπισκέπτη, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ζητοῦμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε τὸ συντομότερο. Δὲν τὸν ἀνεχόμαστε καὶ δὲν τὸν ἐπιθυμοῦμε. Ὅνειρο τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ κατασκήσει τὸ θάνατο, νὰ παρατείνει τὴ ζωὴ του στὴ γῆ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Ἄπ. Παῦλος θριαμβευτικὰ τονίζει πὼς θὰ ἔλθει στιγμὴ ποῦ ὁ κάθε πιστὸς ἄνθρωπος θὰ ἀνακράξει: «Ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον, ποῦ σου Ἄδη τὸ νίκος;». Πότε θὰ γίνεῖ αὐτό; Ὅταν πιστέψουμε ὅτι ὁ Χρι-

τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

στὸς ἀνέστη. Γιατί ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀναίρεση τοῦ θανάτου, εἶναι ἐξαγορὰ τῆς ἀμαρτίας. Ὁ Χριστὸς ἐνίκησε τὸ θάνατο μὲ τὸν δικὸ του θάνατο. «Θανάτω θάνατον πατήσας». Ἐκτοτε πὰ ὁ θάνατος εἶναι πρόσκαιρος γιὰ μᾶς. Δὲν μᾶς κρατᾷ αἰώνια στὴν ψυχρὴ του ἀγκαλιά. Πρὸς στιγμὴν μᾶς ἐπισκέπτεται, ἀλλὰ τελικὰ δὲν κυριαρχεῖ ἐπάνω μας. Ὁμορφα ἀποδίδει τὴν ἀλήθεια αὐτὴ ὁ ψαλμωδὸς τοῦ Μ. Σαββάτου: «Βασιλεύει ἀλλ' οὐκ αἰωνίζει ἄδης τοῦ γένους τῶν βροτῶν. Σὺ γὰρ τεθεὶς ἐν τάφῳ Κραταῖε ζωαρχικὴ παλάμη τὰ τοῦ θανάτου κλειθρα διεσπάρξας καὶ ἐκήρυξας τοῖς ἀπ' αἰῶνων καθεύδουσι λύτρωσιν ἀψευδῆ Σῶτερ γεγονώς νεκρῶν πρωτότοκος».

β. Τί θὰ συμβεῖ μετὰ τὸ θάνατό μας

Στὴ ζωὴ, λοιπόν, αὐτὴ εἴμαστε προσωρινὸι καὶ μέλλουμε νὰ ἀποδημήσουμε σὰν τὰ που-

λιὰ ποῦ ἔρχονται κάπου γιὰ νὰ φύγουν στὴν ἐποχὴ τους. Κανεὶς δὲν ἔμεινε ἐπὶ τῆς γῆς ἀθάνατος. Ὅσοι γεννηθήκαμε, θὰ πεθάνουμε κάποτε. Καὶ ἀξίζει νὰ μάθουμε τί περὶ θανάτου καὶ περὶ τῶν μετὰ θάνατον διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας, γιατί μόνο αὐτὴ ἡ διδασκαλία μπορεῖ νὰ ρίψει κάποιον φῶς καὶ νὰ φωτίσει κάπως τὸ «φοβερὸτερον τοῦ θανάτου μυστήριον». Ἄς ἀκούσουμε τὸν ἱερό Χρυσόστομο σὲ μιὰ χαρακτηριστικὴ του ὁμιλία νὰ ὀμιλεῖ γιὰ τὴ ματαιότητα τῆς ζωῆς αὐτῆς καὶ γιὰ τὸν θάνατο ποῦ σὰν καθολικὸ φαινόμενο τὴν χαρακτηρίζει;

«Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι ἀποδημία; Νομίζεις ὅτι εἶσαι μόνιμος κάτοικος μιᾶς πόλεως. Εἶσαι ταξιδιώτης. Δὲν εἶσαι μόνιμος κάτοικος, ἀλλὰ ὁδοιπόρος. Μὴ μοῦ πεις ὅτι ἀνήκω εἰς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν πόλη. Κανεὶς δὲν ἔχει ἐδῶ πόλη. Ἡ πόλη εἶναι ἄνω. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι πορεία. Ἡ ζωὴ αὐτὴ εἶναι ξενοδοχεῖον. Ὅταν εἰσέλθεις εἰς ξενοδοχεῖον τί λέγεις εἰς τὸν ὑπηρέτην; Πρόσεξε ποῦ θὰ τοποθετήσεις τίς ἀποσκευές μου. Μὴν ἀφήνεις τίποτε ἐδῶ διὰ νὰ μὴ χαθεῖ. Ὅλα νὰ μεταφερθοῦν εἰς τὸ σπίτι μου. Αὐτὸ πρέπει νὰ κάμομε καὶ ἐμεῖς εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν. Ἄς τὴν βλέπομε ὡς ξενοδοχεῖον καὶ ἄς μὴ ἀφήσομε νὰ μείνει τίποτε εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Ὅλα ἄς τὰ μεταφέρομεν εἰς τὴν μόνιμον πατρίδα μας.

Εἶσαι ὁδοιπόρος καὶ ταξιδιώτης καὶ μάλιστα κάτι ὀλιγότερον ἀπὸ ταξιδιώτης. Πῶς; Νὰ σοῦ εἶπω; Ὁ ὁδοιπόρος γνωρίζει πότε ἔρχεται καὶ πότε φεύγει ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖον, ἐπειδὴ αὐτὸς ὀρίζει τὸν χρόνον ποῦ θὰ εἰσέλθῃ καὶ θὰ ἐξέλ-

θει. Ἐμεῖς ὁμως εἰσερχόμεθα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς ζωῆς χωρὶς νὰ γνωρίζομεν πότε θὰ ἐξέλθομεν. Μερικὲς μάλιστα φορές παρασκευάζομεν τροφὰς διὰ πολὺν χρόνον, ἀκόμη καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ μᾶς καλεῖ ὁ Δεσπότης πηλυσίου Του».

Ὁ θάνατος, λοιπόν, εἶναι μιὰ κλήση τοῦ Θεοῦ. Μᾶς καλεῖ ὁ Θεὸς νὰ μεταβοῦμε κάπου ἄλλου. Ποῦ; Καμμιά φιλοσοφία καὶ κανένας ἀνθρώπινος στοχασμὸς δὲν μπόρεσε οὔτε μπορεῖ νὰ ἀπαντήσῃ αὐθεντικὰ στὸ κρίσιμο αὐτὸ ἐρώτημα. Ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ περιγράψῃ τὸ θάνατο, ὄχι νὰ τὸν ἐρμηνεύσει. Δὲν γνωρίζει τί τὸν ἀκολουθεῖ, ποῦ πηγαίνει ὁ ἄνθρωπος, τί κάνει ἐκεῖ. Ὅλα αὐτὰ καμμιά ἐπιστήμη, καμμιά σκέψη ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ τὰ ἐξιχνιάσει. Γιατί ἀπλουστάτα δὲν ὑποπίπτουν στὶς ἀνθρώπινες δυνατότητες, δὲν ἐπιδέχονται παρατήρηση, πείραμα, λογισμὸ. Εἶναι τῆς πίστεως θέματα. Μόνο μὲ τὴν πίστη καὶ μὲ τὴν ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸ Θεὸ μπορούμε κάτι νὰ μάθουμε γιὰ τὰ ἔσχατά μας. Ἐπομένως ὄχι ἡ περιγραφή, ἀλλὰ ἡ ἐξήγηση τοῦ φαινομένου τοῦ θανάτου τοῦ ἀνθρώπου μᾶς ἐνδιαφέρει καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ πιὸ σπουδαῖο.

Βέβαια ἀκόμη καὶ στὴν περιγραφή τοῦ θανάτου ὁ ἄνθρωπος ὑστερεῖ. Ἀκόμη συζητοῦν οἱ ἱατροὶ γιὰ τὸ τί εἶναι θάνατος καὶ κυρίως γιὰ τὸ πότε ἐπέρχεται. Καὶ δὲν συμφωνοῦν στὰ σημεῖα αὐτά, γιατί νεώτερες ἔρευνες πείθουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν πεθαίνει «ὅταν βγεῖ ἡ ψυχὴ του» ὅπως λέμε, οὔτε ὅταν κλείσει τὰ μάτια του, οὔτε ἀκόμη ὅταν ὁ ἐγκεφαλογράφος παρουσιάζει εὐθεῖα τὴ γραμμὴ τοῦ ἐγκεφαλογραφήματος. Τὸ ζήτημα τοῦ πότε ἐπέρχεται ἀκριβῶς ὁ θάνατος στασιάζεται σήμερα. Καὶ ἀσφαλῶς κάπου θὰ καταλήξουν οἱ ἀρμόδιοι, ὁμως ἀπὸ αὐτὸ ἀντιλαμβανόμεθα πόσο δύσκολο εἶναι νὰ μᾶς πῆ ἡ ἐπιστήμη τί συμβαίνει ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο, ὅταν τὸν ἴδιο τὸ θάνατο ποῦ βλέπει καὶ ψηλαφᾷ δυσκολεύεται νὰ προσδιορίσει μὲ ἀκρίβεια.

γ) Ἡ ὥρα τοῦ θανάτου

Ἡ Ἐκκλησία ἀποκαλεῖ τὸν θάνατον «φοβερὸτατον μυστήριον». Καὶ πράγματι εἶναι. Μι-

Ἡ Νεκρὰ Θάλασσα.

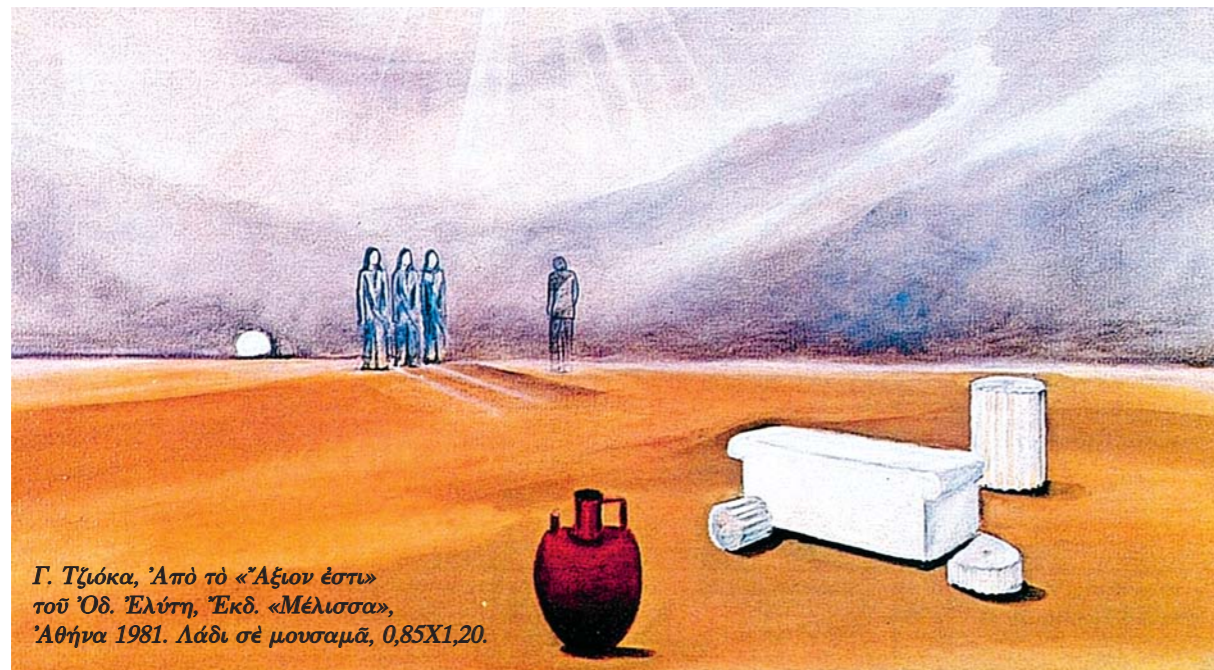

άλλου και κάπως διαφορετική από τα αυτονόητα και τους δείκτες της που νομίζουμε ότι την καταδεικνύουν, ή την αποδεικνύουν, εν τούτοις προϋπόθεση αλλά και έκφραση της πρέπει να είναι ή προσοχή στον συγκεκριμένο, απέναντί μας. Η αντίληψή μας να μπορούμε, δηλαδή, να αντιλαμβανόμαστε, ότι ο άλλος είναι εκεί, υπάρχει. Δεν μπορώ να ξεκινήσω από το αξίωμα: υπάρχω άρα δεν υπάρχουν. Συν-υπάρχουμε. Υπάρχω και υπάρχει ο άλλος στο μέτρο που τα μάτια μου τον κοίταξαν ή τα μάτια μου με κοίταξαν με την ψυχή στο βλέμμα. Είναι βαρύ και ασήκωτο το χρέος του ανθρώπου να κοιτάζει τον άλλον για να υπάρξει. Αναλογικά μπορεί να ισχύει τό: άνθρωπε «μη αποστρέψεις το πρόσωπόν σου απ' έμοῦ» γιατί χάνομαι. Είναι ενδεικτική μία στροφή από το ποίημα της Μαρίας Πολυδούρη «Μονάχα γιατί μ' αγάπησες». Εκεί γίνεται φανερό πώς την αξία μας την συνειδητοποιούμε μέσω του καταξιοτικού βλέμματος του άλλου.

*«Μόνο γιατί τα μάτια σου με κοίταξαν
μέ την ψυχή στο βλέμμα
περήφανα στολιστήκα το υπέρτατο
της ύπαρξής μου στέμμα,
μόνο γιατί τα μάτια σου με κοίταξαν».*

Με το βλέμμα μου δίνω αξία στα πράγματα. Θα έλεγα ότι το αγαπητικό βλέμμα, «τό με ψυχή», ενεργοποιεί τις δυνάμεις που κρύβονται μέσα στον άλλον ή μέσα μου: είναι ο καταλύτης της ενεργητικής οντολογίας μου ή οντολογίας του. «Η βεβαίωση έγινε μέσα στο βλέμμα μου»

Γ. Τζιόκα, 'Από το «'Αξιον έστι» του 'Οδ. Έλύτη, Έκδ. «Μέλισσα», 'Αθήνα 1981. Λάδι σε μουσαμά, 0,85X1,20.

όπως θα τονίζε ο Νικηφόρος Βρεττάκος στο ποίημά του «τό βλέμμα μου».

Μέ άλλα λόγια, είναι εκείνο, το θεοπρεπές βλέμμα που επικαλούμεθα στις προσευχές μας είτε απευθυνόμενοι στον Κύριο «πρόσχες ήμῖν εν εὐμενεία και χάριτι» είτε στην Θεοτόκο «επίβλεψον εν εὐμενεία τους δούλους σου». Είναι το βλέμμα που δεν είναι αδιάφορο, ψυχρό, άψυχο αλλά προέρχεται μέσα από τα σωθικά μας, θωπεύει τους γύρω μας, δίνει έλπίδα σ' αυτούς που δεν έχουν, δώχνει το φόβο από τις καρδιές. Είναι ή σπλαγχνική ματιά του Ίησοῦ: «'Ιδών δέ τους όχλους εὐσπλαγχνίσθη περι αυτών» (Ματθαίου 9, 36).

Ἐξονες μιᾶς αγαπητικῆς ἀγωγῆς

Κάτι τέτοιο δεν γίνεται χωρίς γυμνασία, χωρίς άσκηση εκ μέρους μας. Αυτό συνιστά το μεγάλο κεφάλαιο μιᾶς πολιτιστικής άγωγῆς της αγάπης, ή της άγωγῆς και της προετοιμασίας μας για ένα πολιτισμό της 'Αγάπης.

Μιά τέτοια άγωγή που θεωρεί, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι δια βίου άσκούμενοι στην τέχνη της αγάπης και άρα «ἀρχαίοι μαθητές» άπαντᾶ στο ρητορικό έρώτημα του Μ. Βασιλείου σε έναν από τους Όρους κατά πλάτος (β' PG 31, 908B). «Ότι μὲν γάρ χρη' αγαπᾶν ἀκηκόαμεν' πῶς δ' ἂν τοῦτο κατορθωθῆι μαθεῖν ἐπιζητοῦμεν» (έχουμε άκουστά ότι πρέπει ν' αγαπάμε, αλλά επιθυμούμε να μάθουμε πώς είναι δυνατό να το κατορθώσουμε). Με αυτό θέλω να τονίσω ότι ή μάθηση και ή μαθητεία στην αγάπη είναι έργο

ζῶης. Δεν τελειώνει ποτέ, γιατί είναι μία «ἀτέλεστη τελειότητα».

Ἐξονες για μία τέτοια αγαπητική άγωγή πρέπει να αποτελούν οι μνημονευθείσες καινοδιαθηκικές προτάσεις ζῶης α) του Εὐαγγελίου της Κρίσεως, β) του Ὑμνου της 'Αγάπης και γ) των Μακαρισμῶν.

Το Εὐαγγέλιο της μελλούσης κρίσεως άφορᾶ στην παρούσα ζωή και εκδιπλώνει τις πτυχές ενός πολύπτυχου και πολυδιάστατου βιβλίου ζῶης. Δεν θα τις αναλύσουμε. Είναι γνωστές.

Ο ὕμνος της αγάπης όρίζει και αναλύει μία αγαπητική στάση που διαφοροποιεί σε επί μέρους στάσεις αγάπης, που κάθε μία τους μᾶς προσανατολίζει προς συγκεκριμένη και διαφορετική αντιμετώπιση του άλλου για ν' άσκηθοῦμε εν αγάπη στις διαπροσωπικές σχέσεις.

Το δυναμισμό που θα καταστήσει δυνατή την υιοθέτηση μιᾶς τέτοιας στάσεως ζῶης και που συνεπάγεται μιᾶ ένεργω κινητοποίηση και προσπάθεια για ν' αλλάξουμε τον κόσμο, να τον άπαλλάξουμε από την άσχήμια του και να τον μεταμορφώσουμε μᾶς τον προσφέρει ο τύπος εκείνος που σε άλλη ευκαιρία ονόμασα «Ἄνθρωπο τῶν Μακαρισμῶν», τον όποιο προβάλλει ο Ίησοῦς στην επί του όρους όμιλία Του (Ματθαίου 5, 1-12).

Εκεί ονομάζει μακαρίους μία σειρά ανθρώπων που σκέπτονται και συμπεριφέρονται μ' ένα όρισμένο τρόπο. Είναι εκείνοι που δέχτηκαν την προτροπή του να αλλάξουν μυαλά, νοοτροπία, κοντολογίης να μετα-νοήσουν. Να σκεφτοῦν, να ξανασκεφτοῦν δηλαδή «μετά» από όλα όσα είδαν και αντίληφθηκαν, ότι συνέβη κάποια άλλαγή στα πράγματα του κόσμου κι ότι αυτοί είναι εκείνοι που πρέπει να σπεύσουν και να συνεχίσουν την άλλαγή και τή μεταμόρφωση στον έναντο τους και στον κόσμο. Μακάριοι... Ὅχι όμως με μία ἀρχαιοελληνική έννοια στατικής μακαριότητας εκείνων που γεύονται μία κατάστασι εὐτυχίας τετελεσμένης. Ἄλλα με την έννοια μιᾶς δυναμικῆς μακαριότητας όπως άπαντᾶται στην έβραϊκή ρίζα της λέξης που προέρχεται από ρήμα με σημασία «τρέχω». Πιο αισιόδοξο μήνυμα μέσα στη δυσκολία του δεν έχει προτείνει κανένας άλλος. Οι μακαρισμοί αποτελούν τον πυρήνα μιᾶς νέας ενεργητικῆς ανθρωπολογίας που ανοίγει νέους όρίζοντες στο περι άνθρωπου έρώτημα.

Οί δυσκολίες της

Η αγαπητική αυτή άγωγή και ένασκηση δεν φαντάζει για υπόθεση εύκολη μέσα στον κόσμο

που ζοῦμε. Ἄπαιτείται μία στάση φρονιμάδας αλλά και μία στάση άκεραιότητας που δεν θα επιτρέψει ψευτίσματα και καμώματα και υποχωρήσεις έπειδή οι άλλοι φέρονται διαφορετικά. Οί δυο αυτές στάσεις φρονιμάδας και άκεραιότητας σε συνδυασμό μπορούν να αποτελέσουν τη μόνη δυνατότητα επιβίωσης σ' ένα κόσμο σκληρό, όπου ή άπλότητα και ή άθωότητα δεν είναι αγαθά εν έπαρκεία.

Η συνύπαρξη αυτών των δύο στάσεων, των δύο ιδιοτήτων δεν είναι αυθαίρετος άυτοσχεδιασμός αντιμετώπισης της σκληρῆς πραγματικότητας. Η σύσταση προέρχεται από τον ίδιο τον Κύριο, τη στιγμή που άποστέλλει τους μαθητές Του σε άποστολή στον κόσμο. Γνωρίζει πολύ καλά το περιβάλλον μέσα στο όποιο τους στέλνει. «'Ιδού εγώ άποστέλλω υμᾶς ως πρόβατα εν μέσῳ λύκων». Δεν έχει καμμία κυριαρχία ο νόμος της ζούγκλας. Αυτό όμως δεν έμποδίζει τη διακίνηση. Ἄρκει να προσέξουν. «Γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ως οι όφεις και άκέραιοι ως αί περιστεράι». Υπάρχει μιᾶ έλπίδα να ξεφύγουμε αν έχουμε τη φρονιμάδα του φιδιού και την άκεραιότητα του περιστεριού (Ματθαίου 10, 16). Σε μιᾶ σύμπτωση των αντιθέτων, που δεν φαίνεται να είναι εύκολη μάλλον πρέπει να είναι έξαιρετικά δύσκολη! Στην πράξη ο άγώνας αυτός προμηνύεται δύσκολος.

Ὅς ποιμένες, ως παιδαγωγοί και ως γονεῖς αντιμετωπίζουμε σήμερα τεράστια προβλήματα προς αυτήν την κατεύθυνση. Στην προσπάθειά μας να δώσουμε μιᾶ σωστή άγωγή προβληματιζόμαστε έμεῖς οι ίδιοι. Τα έρωτήματα που εγείρονται είναι άμείλικτα. «Έχω δικαίωμα εγώ ως παιδαγωγός να προετοιμάσω ανθρώπους που θα μου καταλογίζουν μετά ότι τους ανέθρεψα ως εύάλωτα άτομα;». «Το παιδί μου θα τό κάνω αντικείμενο έκμεταλλεύσεως χωρίς αντίσταση;».

Πραγματικά, αντιμετωπίζουμε διλήμματα όταν έπιχειροῦμε να δώσουμε στα παιδιά αυτό που άποκαλοῦμε χριστιανική άγωγή. Φοβούμαστε ότι τα παιδιά μας δεν θα μπορέσουν να επιβιώσουν σύμφωνα με τις αρχές που τα μεγαλώνουμε: σ' έναν κόσμο μέσα στον όποιο είναι εν τούτοις υποχρεωμένα να ζήσουν μαζί του. Είναι καθήκον, όμως, όλων μας, από πολύ ένωρίς, να μάθουμε τα παιδιά μας τους κανόνες του παιχνιδιού. Παρ' όλη τη δυσκολία έφαρμογῆς τους οφείλουμε να επιμεινούμε. Η άσκηση της αγάπης είναι μιᾶ άσκηση προετοιμασίας και έτοιμότητας. Φέρνει μαζί της τα σημάδια της Βασιλείας που με βιά μετρά τη γῆ για να προφθάσει τον έρχόμενο εν δόξη Κύριο.

Του Πρωτ. κ. Βασιλείου Θερμού

Ο κληρικός πού μās γράφει τήν ακόλουθη έπιστολή ύπηρετεί σέ μία κωμόπολη. Μās δίνει τήν άφορμή νά άσχοληθοῦμε μέ ένα θέμα ιδιαίτερα ένδιαφέρον όσο και σημαντικό.

Έκινά από μία έπισήμανση: «*Συχνά κά- νουμε λόγο πώς οί άνθρωποι πού μās βοηθοῦν, οί συνεργάτες μας, είναι λίγοι και πάντα τά ίδια πρόσωπα*». Πράγματι, ή διαπίστωση αυτή στην όποία προβαίνουμε συχνά μās οδηγεί σέ άπογοήτευση. Καί είναι θλιβερό γεγονός νά άπογοητεύεται ένας ποιμένας. Άν, μάλιστα, ή άπογοήτευση καταλήξει και σέ μαρασμό, τότε

Κάποιοι... άόρατοι πιστοί

τά άποτελέσματα γίνονται καταστροφικά και για τόν ίδιο και για τό ποίμνιό του.

Στή συνέχεια αναφέρεται στο περιστατικό: σέ κάποιον σχολικό έκκλησιασμό οί περισσότεροι ένορίτες άπουσίαζαν για έλιές, ή πρεσβύτερα ήταν έγκυος, και έτσι, μή έχοντας άλλον νά τοῦ συμπαρασταθή παρακάλεσε δυό νεαρές γυναίκες πού παρευρίσκονταν στή Λειτουργία νά βοηθήσουν στο κέρασμα τών μαθητῶν πού έχει καθιερώσει μετά τόν έκκλησιασμό τους.

Έντυπώσεις του: «*Έμεινα έκπληκτος από τήν προθυμία τους και τήν έργατικότητα τους. Μέχρι τά σκουπίδια πέταξαν και πήραν νά πλύνουν τό τραπεζομάντηλο στο σπίτι τους. Τότε κατάλαβα τίς δικές μου έλλείψεις και τή δική μου άδυναμία. Έδωσα ποτέ τήν ευκαιρία ή τή δυνατότητα σέ αυτές τίς κοπελιές νά διακονήσουν; Μάλλον μένω ικανοποιημένος από τήν προσφορά τών μεγαλυτέρων κυριῶν και μετά παραπονιόμαστε... Πήρα ένα μεγάλο μάθημα*».

Η τελευταία φράση τιμά τόν έπιστολογράφο, διότι δείχνει κληρικό άνοικτό στο νά αξιολογεί τά γεγονότα και νά μαθαίνει μέσα από

τίς έμπειρίες και τά λάθη του. Μακάρι νά άποκτήσουμε όλοι αυτή τήν ευελιξία.

Η έκπληξη τοῦ αδελφοῦ μας συμπίπτει και μέ δικές μου παρατηρήσεις. Έχω κι εγώ αρκετές φορές έκπλαγει ευχάριστα από τήν ανταπόκριση κάποιων ανθρώπων σέ παρακλήσεις μας νά βοηθήσουν ή νά ενεργοποιηθούν περισσότερο. Σά νά υπάρχει μία «σιωπηλή δύναμη» στο έκκλησιασμό μας, άναξιοποίητη άκόμη, πού περιμένει τήν κατάλληλη πρόσκληση.

Τί τους έμπόδιζε μέχρι τώρα; Ένδεχομένως ό χαρακτήρας τους, ίσως ή άμέλεια ή και κάποιο βόλεμα, αλλά και ή άληθινή έλλειψη χρόνου.

Πολλές φορές δέν περνά από τό νοῦ τους ότι χρειάζεται νά προσφέρουν κάτι. Άλλες φορές δικά μας σφάλματα τους φόβισαν και τους κράτησαν μακριά. Κάποτε και ή άποθάρρυνσή τους από τό γεγονός ότι βλέπουν τά ίδια πρόσωπα πάντοτε νά έμπλέκονται στα τῆς ένορίας, μέ άποτέλεσμα νά αισθάνονται κάπως στο περιθώριο, ως ένορίτες δεύτερης κα-

τηγορίας, πού «δέν έχουν τίς προσβάσεις» στον έφημέριο ή στον προϊστάμενο.

Τί έμποδίζει έμās τώρα νά ανακαλύψουμε και άλλους συνεργάτες; Βόλεμα πάλι, συνήθεια, επανάπαυση στους ίδιους και στους ίδιους. Μερικές φορές έχουμε έπιτύχει τόσο καλό συντονισμό ώστε φοβόμαστε πώς ή συνεργασία μας θα διαταραχθεί μέ τήν είσοδο άλλων. Μιά όχι και τόσο καλή έκδοχή είναι νά έχουμε συνηθίσει τήν ύποτακτικότητα τών συνεργατῶν μας και νά μή θέλουμε νά έκτεθοῦμε σέ αντίρρηση και διαφορετική γνώμη. Άλλά πολύ συχνά ή διαφωνία έμπλουτίζει τήν έκκλησιαστική ζωή.

Νομίζω ότι μερικές φορές αυτή ή άπώλεια δυνητικῶν συνεργατῶν όφείλεται στην άποξένωσή μας από κάποιο μέρος τοῦ έκκλησιασματος. Υπάρχει δηλαδή μία μερίδα πιστῶν μέ τους όποιους, χωρίς νά έχουμε κάποιο προσωπικό παράπονο, δέν νοιώθουμε τόσο οικεία, είτε λόγω ηλικίας είτε λόγω νοοτροπίας. Ένδέχεται νά μās φαίνονται αρκετά νέοι για νά βοηθήσουν, ή αρκετά μοντέρνοι για νά ζητήσουμε τή γνώμη τους, ή αρκετά έλεύθεροι (μή

«καλουπαρισμένοι») για νά αισθανθοῦμε όσο άσφαλείς θέλουμε. Μέ τόν τρόπο αυτό, όμως, χάνουμε κι έμείς ως πρόσωπα τή δυνατότητα νά κερδίσουμε κάτι, και οί ίδιοι νά ενεργοποιηθοῦν ως μέλη τοῦ Χριστοῦ, και ή Έκκλησία ως σύνολο νά ώφεληθεί από τήν ποικιλία τών μελῶν της.

Τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ άποτελείται από ψηφίδες οί όποιες περιμένουν τόν ποιμένα ως ψηφοθέτη μέ αγάπη νά τίς ταιριάξει έτσι ώστε νά σχηματίσουν ένα ὁμορφο ψηφιδωτό. Αυτό συνιστά και τή συνοδικότητα τῆς Όρθόδοξης Έκκλησίας, για τήν όποία καυχόμαστε τόσο στους έτεροδόξους. Άς μήν έχουμε αὐταπάτες, δέν είναι κάτι εύκολο για πολλούς λόγους: α) Δέν τό διδαχθήκαμε οί περισσότεροι στην πράξη, δέν τό είδαμε νά γίνεται, β) Τά δικά μας πάθη παρεμβάλλουν έμπόδια (προτιμοῦμε κάποιους, μās ένοχλοῦν όρισμένοι, βαριόμαστε τόν κόπο), γ) Πολλοί χριστιανοί έμφανίζονται άπρόθυμοι νά κάμουν κάτι παραπάνω, νά αναλάβουν ευθῦνες. Άξίζει, όμως τόν κόπο. Είναι πραγμάτωση τῆς οὐσίας τῆς Έκκλησίας, έκπλήρωση τῆς άληθινῆς μας άποστολής, ανάδειξη τών χαρισμάτων τών πολύτιμων μελῶν τοῦ Σώματος.

Στό σημείο αυτό δέν μπορώ νά μήν αναλογισθῶ και μία άλλη διάσταση αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, τό πρόβλημα τών *ιερατικῶν κλίσεων*. Μέ τόν ίδιο τρόπο πού προσπερνοῦμε δυνητικούς πολύτιμους συνεργάτες, άγνοοῦμε και χάνουμε κάποιους άξιους κληρικούς ή πρεσβύτερες. Έχω γνωρίσει πρόσωπα μέ σοβαρότητα και πνευματική άγωνιστικότητα, άνθρωπος πού αναρωτήθηκα γιατί νά μήν είναι κληρικοί, ή κοπέλλες πού τίς φαντάζομαι ως θαυμάσιες συζύγους κληρικῶν. Βεβαίως τό ζήτημα είναι ιδιαίτερα σύνθετο: ίσως κάποιους νά τους άποθαρρύνει ή έν γένει άτμόσφαιρα τοῦ έκκλησιαστικοῦ οργανισμού, ίσως νά υπάρχει

Τά ερωτήματά σας και οί προτάσεις σας νά άπευθύνονται στον π. Βασίλειο Θερμό, Έρατοῦς 11, Παλλήνη 153 51 ή στο thermosv@otenet.gr.

κάποιο μυστικό πού τους έμποδίζει. Χρειάζεται πολλή προσοχή: δέν προτείνω μία άλόγιστη προσέγγιση ανθρώπων πού δέν γνωρίζουμε καλά διότι αυτό ήδη γίνεται, φοβοῦμαι, και «βάζουμε ιδέες» σέ άτομα άκατάλληλα για ιερωσύνη. Νομίζω πώς τό έργο αυτό άνήκει πρώτιστα στον πνευματικό και στον έπίσκοπο.

Στό άρθρο αυτό άπλως άνοιγω τόν προβληματισμό: Τί φταίει και προσπερνοῦμε ανθρώπους πού θα μπορούσαν νά γίνουν αξιόλογα στελέχη; Γιατί ένῶ βρίσκονται δίπλα μας δέν τους βλέπουμε; Όπωςδήποτε και οί δικές σας άπόψεις θα συμβάλουν στη συζήτηση.

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ: Στην έπιστολή του ό αγαπητός μου π. Λάμπρος Φωτόπουλος (τεῦχος Μαρτίου 2006), από τήν ύπερβολή τοῦ ζήλου του άσφαλῶς κινούμενος, χάνει τήν ψυχραιμία του μέ τους ακόλουθους τρόπους:

α) Συγγέει τό πώς πρέπει νά είναι ό λειτουργός μέ τό πώς είναι. Έτσι διακόπτει κάθε διάλογο διότι έκλαμβάνει για πραγματικότητα τίς έπιθυμίες του. β) Προβαίνει, σαν νά ήταν καρδιονώστης, στην ύπόθεση ότι στεροῦμαι βιωμάτων κατά τή Λατρεία. γ) Μοῦ άποδίδει ως κίνητρο τῆς εισόδου μου στον κλήρο τήν πρόθεση νά ασκήσω (μαγική) έπιρροή στους πιστούς έπειδή είμαι γιατρός!

Άν τά δυό πρώτα τά αντιπαρέρχομαι διότι δέν άντέχουν στην κριτική, τό τρίτο μέ έχει αφήσει άναυδο! Παραδίδω τήν βαρεία αυτή προσβολή στην κρίση τών έλλήνων κληρικῶν.

Μιά κουβέντα μόνο. Όταν βρίσκομαι μέ ψυχιάτρους φροντίζω νά τιμῶ τους κληρικούς μας και νά τονίζω τήν ιδιαίτερη θέση τήν όποία κατέχουν στην έλληνική κοινωνία και τόν προληπτικό τους ρόλο στην ψυχική υγεία τοῦ λαοῦ. (Τελευταία τέτοια ευκαιρία είχα στο Πανελλήνιο Ψυχιατρικό Συνέδριο τόν Μάιο).

Τότε γιατί μεταξύ κληρικῶν ακολουθῶ διαφορετική τακτική; Γιατί προσπαθῶ νά καλλιεργήσω τήν αυτοκριτική μας; Άπλούστατα διότι μέ έκφράζει ή φράση τοῦ γέροντα Παΐσιου μέ τήν όποία έξηγοῦσε τήν έξατομίκευση τών συμβουλῶν του: «Εὐλογημένε, προσπαθῶ νά δίνω στον καθένα τίς βιταμίνες πού χρειάζεται»...

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Τοῦ κ. Κωνσταντίνου Χολέβα

Ἡ εἰρήνη καὶ τὰ παιδιά

Μέ ἓνα καλαίσθητο βιβλιαράκι πού περιέχει σύντομα καὶ κατανοητὰ κείμενα ἢ Ἀποστολική Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπευθύνεται στὰ μικρὰ παιδιά καὶ τοὺς μεταδίδει τὸ μήνυμα τῆς Χριστιανικῆς εἰρήνης. Τὸ βιβλίο αὐτὸ λέγεται «Ἡ εἰρήνη καὶ τὰ παιδιά» καὶ ἐκυκλοφορήθη τὸ Μάιο τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἐχει πλούσια εἰκονογράφηση καὶ μπορεῖ νὰ πεί κανεὶς ὅτι οἱ εἰκόνες μιλοῦν ἀπὸ μόνες τους ἔτσι ὥστε νὰ συμπληρώνουν ἀρμονικὰ τὸ κείμενο. Τὸ βιβλίο ἀρχίζει μὲ τίς φράσεις: «Μακάριος εἶναι αὐτὸς πὺν φέρνει εἰρήνην στοὺς ἀνθρώπους, γιατί αὐτὸς εἶναι παιδί τοῦ Θεοῦ. Στὴν Ἐκκλησία προσευχόμεσθε νὰ μᾶς χαρίσει ὁ Θεὸς εἰρήνην», ἐνῶ στὴν συνέχεια καλλιιεργεῖ τὴν ἀξία τῆς φιλίας, τῆς συνεργασίας, τῆς κατανοήσεως, τῆς ἀνοχῆς πρὸς τὸν ἄλλο. Εἶναι ἀξιέπαινη αὐτὴ ἢ προσπάθεια τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας νὰ πλησιάσει τὰ παιδιά τῆς προσχολικῆς ἡλικίας καὶ τῶν πρῶτων τάξεων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. Εὐχόμεθα νὰ ἔχει συνέχεια, καρποφορία καὶ ἀποδοχὴ ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς κατηχητές.

Ἡ Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς

Ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου καὶ ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Πρωτ. Θεμιστοκλέους Χριστοδούλου λειτουργεῖ μὲ ἐπιτυχία καὶ κοινωνικὴ εὐαισθησία ἢ Διεύθυνση Χριστιανικῆς Ἀλληλεγγύης τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὰ τελευταῖα νέα τὰ μαθαίνουμε ἀπὸ τὸ πλοῦσιο σὲ ὕλη καὶ φροντισμένο σὲ ἐμφάνιση ἐνημερωτικὸ δελτίο μὲ τίτλο «Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη», τὸ ὁποῖο κυκλοφορεῖται σὲ τακτὰ διαστήματα. Τὸ τελευταῖο τεῦχος πὺν ἔχουμε στὰ χέρια μᾶς εἶναι

τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4 τοῦ Φεβρουαρίου 2006. Ἐκεῖ διαβάζουμε ἐνδιαφέρουσες εἰδήσεις γιὰ τοὺς ἐξῆς τομεῖς κοινωνικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς δράσεως: Ἑνοριακὴ Αἰμοδοσία, Κατάστημα Ταβιθᾶ (ἐνδύει δωρεὰν 70 ἀνθρώπους καθημερινῶς), Διακονία Φυλακῶν, Κέντρα Ἑνοριακῆς Ἀγάπης, Κέντρον Ἀποκαταστάσεως Δυσπροσαρμόστων Ἀτόμων «Δάμαρις», Ἐπισκέψεις Μακαριωτάτου σὲ νοσηλευτικὰ καὶ φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα, Βρεφονηπιακοὶ Σταθμοί, Ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τῶν Ἐθελοντῶν, Ἑρανος Ἀγάπης 2005, Τὰ Νέα τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου καὶ τῶν Ἑνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων, Στέγες Γερόντων, Κιβωτὸς Ἀγάπης κ.ἄ. Θὰ μείνουμε λίγο περισσότερο στὸ τελευταῖο πρόγραμμα, τὴν Κιβωτὸ Ἀγάπης. Καθημερινὰ σιτίζονται 100 ἄτομα ἀπὸ τὰ αὐτοκίνητα τῆς Κιβωτοῦ, τὰ ὁποῖα περιδιαβαίνουν τοὺς δρόμους καὶ τὰ στενὰ τῆς Ἀθήνας καὶ ἐντοπίζουν τοὺς ἀστέγους καὶ τοὺς πεινασμένους. Σ' αὐτοὺς προσφέρουν δωρεὰν τὸ πακέτο μὲ τὴν τροφή στὸν χῶρο ὅπου εὐρίσκονται. Αὐτὴ ἢ διακονία ἐπιτελεῖται μὲ τὴν συνδρομὴ πολλῶν ἑθελοντῶν, οἱ ὁποῖοι πλαισιώνουν τοὺς δύο ὑπευθύνους τοῦ προγράμματος, τὸν π. Γαβριὴλ Χριστόπουλο καὶ τὴν κ. Μίνα Γεωργᾶ. Ἐχει ὑπολογισθεῖ ὅτι ἢ Κιβωτὸς μοιράζει κάθε χρόνο 42.000 μερίδες φαγητοῦ στοὺς συμπαθεῖς ἀστέγους συμπολίτες μᾶς. Μακάρι νὰ βρεῖ μιμητές. Ἡ Χριστιανικὴ Ἀλληλεγγύη τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐδρεῖ στὴν ὁδὸ Ἀγίας Φιλοθέης 19 καὶ ἔχει τηλέφωνα τὸ 210-3352330 καὶ 210-3352313.

Εὐχαριστιακὴ Ποιμαντικὴ

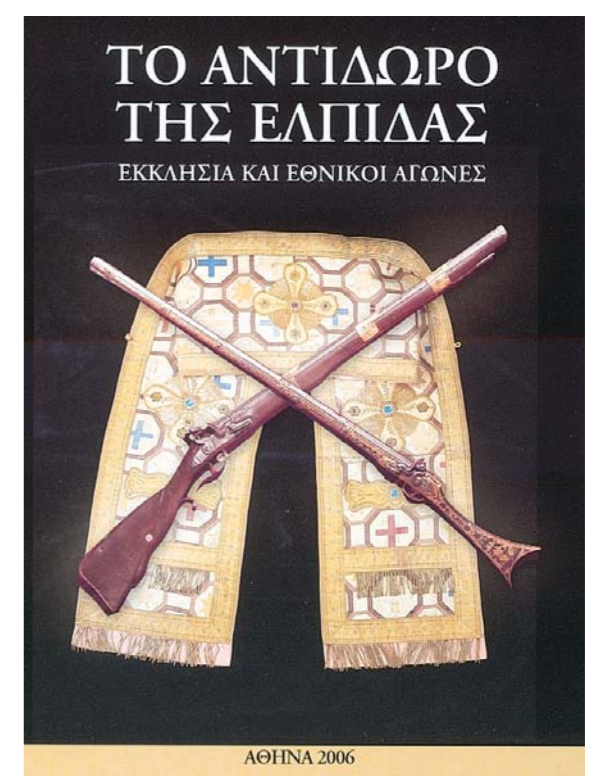
Ἀπὸ τίς ἐκδόσεις ΑΘΩΣ ἐξεδόθη προσφάτως τὸ βιβλίο τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Σταυροπούλου μὲ τίτλο: «Ἡ Θεία Εὐχαριστία κέντρον Πνευματικῆς Διακονίας» (Ἀθῆναι 2006, σελ. 364) . Ὁ π. Χριστοφόρος,

ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Χολαργοῦ, ἔχει μακρὰ ποιμαντικὴ ἐμπειρία καὶ διακονία καὶ εὐρεία θεολογικὴ συγκρότηση. Ἐχει, δηλαδή, τὰ ἐφόδια γιὰ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ ἓνα πολὺ λεπτὸ καὶ οὐσιαστικὸ ζήτημα ὅπως εἶναι τὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἀπὸ τὸν Πρόλογο τοῦ βιβλίου παραθέτουμε ὀρισμένες χαρακτηριστικὲς ἐπισημάνσεις τοῦ συγγραφέως: «Ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν Πατερικὴν Θεολογίαν εἶναι ἐπιστροφή εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην ρίζαν καὶ πηγὴν, ἢ ὁποῖα δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ὁ Θεὸς – Λόγος καὶ τὸ πανάγιον Σῶμα του, δηλ. ἢ Ἐκκλησία τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Οἱ Πατέρες ἐξ ἄλλου τῆς ἀγίας μᾶς Ἐκκλησίας ἐθεολόγησαν κατ' ἐξοχὴν Εὐχαριστιακῶς, ζῶντες βαθέως τὴν ζωὴν τῆς Εὐχαριστίας. Ἀπὸ τοῦ ἀγίου Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου καὶ τοῦ ἀγίου Εἰρηναίου Λουγδούνου μέχρι τοῦ ἀγ. Νικολάου Καβάσιλα καὶ τοῦ ἀγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ὡς καὶ τοῦ ἀγ. Νεκταρίου Πενταπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, ἢ πατερικὴ Θεολογία διδάσκει ὅτι ἢ προσφορὰ τῆς Εὐχαριστίας δὲν εἶναι σαρκικὴ, ἀλλὰ πνευματικὴ καὶ ἀποτελεῖ τὸ φάρμακον τῆς ἀθανασίας. Ἡ Εὐχαριστία συνίσταται ἐκ δύο πραγμάτων, ἐνὸς ἐπιγείου καὶ ἐνὸς ἐπουρανίου. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ αἷμα τῆς Εὐχαριστίας, εἶναι καθάρσιον τῆς οἰκουμένης ὅλης. Αὐτὸ τὸ αἷμα ἀναπλάττει ὅλον τὸν κόσμον. Αὐτὸ τὸ αἷμα ἐκπλύνει ὅλον τὸν κόσμον ἀπὸ τὸν ρύπον τῆς ἀμαρτίας. Εἶναι ἢ τροφή ἢ ὁποῖα χαρίζει τὴν αἰώνιον ἀνάστασιν καὶ ζωὴν». Εὐχόμεθα στὸν π. Χριστοφόρο νὰ συνεχίσει νὰ ποιμαίνει καὶ νὰ συγγράφει μὲ αἴσθημα εὐθύνης, ὅπως ἔχει πράξει μέχρι σήμερα.

Ἐνας πραγματικὰ εὐτυχὴς ἄνθρωπος

Τὸν οικονομολόγο Σωτήριο Παρδάλη γνώρισα πρὸ ἀρκετῶν ἐτῶν ὡς Πρόεδρο τοῦ Συλλόγου Πολυτέκνων Φλωρίνης καὶ ἦταν μεγάλη ἢ χαρὰ μου κάθε φορὰ πὺν μὲ προσκαλοῦσε στὴν Φλώρινα γιὰ ὁμιλίες, συνέδρια καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις. Πρὸ ὀλίγων μηνῶν συνταξιοδοτήθηκε ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζα καὶ –ἀφοῦ ἐξασφάλισε τὴν συναινεση τῆς συζύγου του– χειροτονήθηκε πρῶτα διάκονος καὶ πολὺ σύν-

τομα πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Φλωρίνης κ. Θεόκλητο. Ὁμολογῶ ὅτι ὅταν τὸν συνήτησα στὶς ἀρχές Ἀπριλίου τ.ἔ. ὁ π. Σωτήριος ἔλαμπε κυριολεκτικὰ. Μὲ τὴν εἰσοδὸ του στὶς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἐξεπλήρωσε μίαν νεανικὴν του ἐπιθυμία καὶ αἰσθάνεται εὐτυχῆς. Εἶναι ἀπὸ τίς λίγες φορὲς στὴ ζωὴ μου πὺν εἶδα ἄνθρωπο νὰ «λάμπει» κυριολεκτικὰ καὶ μεταφορικὰ ἀπὸ ἰκανοποίηση. Ἦδη ζήτησε νὰ ἀποστέλλεται σὲ ἀκριτικὰ χωριά γιὰ νὰ καλύπτει τὰ τυχὸν ὑπάρχοντα κενὰ καὶ νὰ μὴ μένουν ἀλειτούργητοι οἱ ὀλιγάριθμοι κάτοικοί τους. Εἶθε ὅλοι οἱ προσερχόμενοι στὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης νὰ εἶναι τόσο συνειδητοποιημένοι καὶ νὰ μεταδίδουν τὴν χαρὰ καὶ τὴν εὐλάβειά τους στοὺς πιστοὺς καὶ στοὺς συνεργάτες τους.

ΤΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ Ἐκκλησία καὶ Ἐθνικοὶ Ἀγῶνες

Ψηφιακὸς δίσκος φιερωμένος στὴν προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας στοὺς Ἐθνικοὺς Ἀγῶνες, τέθηκε σὲ κυκλοφορία ἀπὸ τὸν Κλάδο Πολιτιστικῶν Προγραμμάτων καὶ Διαδικτύου τῆς ΕΜΥΕΕ (τηλ. 210-8695.039)

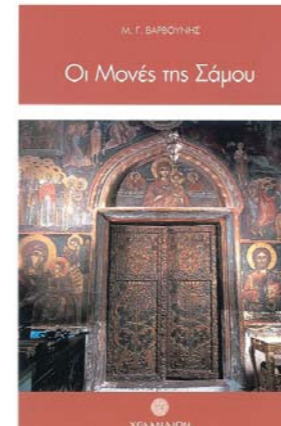

ΝΕΑ ΕΦ' ΑΠΑΞ

- Όνομ/νυμο: Ε.Π. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15885 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 46.188,62
- Όνομ/νυμο: Α.Σ. / Κατηγορία: Α' / Α.Μ.Β.: 15886 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 50.082,89
- Όνομ/νυμο: Π.Ι. / Κατηγορία: Γ' / Α.Μ.Β.: 15887 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 24-6-9 / Ποσό Έφ' άπαξ: 28.893,29
- Όνομ/νυμο: Θ.Χ. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15888 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 27-0-8 / Ποσό Έφ' άπαξ: 31.129,19
- Όνομ/νυμο: Ο.Κ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15889 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.130,06
- Όνομ/νυμο: Φ.Σ. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15890 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 33-2-17 / Ποσό Έφ' άπαξ: 35.755,93
- Όνομ/νυμο: Χ.Θ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15891 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 46.458,00
- Όνομ/νυμο: Ζ.Χ. / Κατηγορία: Α' / Α.Μ.Β.: 15892 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.686,73
- Όνομ/νυμο: Κ.Κ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15893 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.686,73
- Όνομ/νυμο: Α.Ε. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15894 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 11 / Συντάξιμα έτη: 14-1-2 / Ποσό Έφ' άπαξ: 11.627,24
- Όνομ/νυμο: Π.Ι. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15895 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 32-9-7 / Ποσό Έφ' άπαξ: 36.009,27
- Όνομ/νυμο: Γ.Σ. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15896 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 33-11-15 / Ποσό Έφ' άπαξ: 37.091,43
- Όνομ/νυμο: Τ.Γ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15897 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 4 / Συντάξιμα έτη: 10-3-28 / Ποσό Έφ' άπαξ: 11.438,32
- Όνομ/νυμο: Α.Σ. / Κατηγορία: Γ' / Α.Μ.Β.: 15898 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 42.231,99
- Όνομ/νυμο: Ν.Δ.-Ι. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15899 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 10 / Συντάξιμα έτη: 15-8-6 / Ποσό Έφ' άπαξ: 15.970,96
- Όνομ/νυμο: Γ.Δ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15900 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.400,12
- Όνομ/νυμο: Δ.Α. / Κατηγορία: Α' / Α.Μ.Β.: 15901 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.400,12
- Όνομ/νυμο: Μ.Κ. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15902 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 25.357,49
- Όνομ/νυμο: Κ.Ε. / Κατηγορία: Γ' / Α.Μ.Β.: 15903 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 43.604,03
- Όνομ/νυμο: Κ.Κ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15904 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 46.188,62
- Όνομ/νυμο: Κ.Μ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15905 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 19-6-16 / Ποσό Έφ' άπαξ: 27.491,23
- Όνομ/νυμο: Π.Π. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15906 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.938,54
- Όνομ/νυμο: Μ.Χ. / Κατηγορία: Α' / Α.Μ.Β.: 15907 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.233,06
- Όνομ/νυμο: Κ.Β. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15908 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 4 / Συντάξιμα έτη: 17-8-15 / Ποσό Έφ' άπαξ: 18.291,55
- Όνομ/νυμο: Γ.Γ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15909 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 47.400,15
- Όνομ/νυμο: Ο.Γ. / Κατηγορία: Γ' / Α.Μ.Β.: 15910 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 43.443,16
- Όνομ/νυμο: Κ.Θ. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15911 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 35-0-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 46.323,31
- Όνομ/νυμο: Β.Ν. / Κατηγορία: Γ' / Α.Μ.Β.: 15912 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 27-6-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 33.715,21
- Όνομ/νυμο: Μ.Π. / Κατηγορία: Δ' / Α.Μ.Β.: 15913 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 25-11-13 / Ποσό Έφ' άπαξ: 28.419,09
- Όνομ/νυμο: Π.Π. / Κατηγορία: Β' / Α.Μ.Β.: 15914 / Μισθολογικό κλιμάκιο: 1 / Συντάξιμα έτη: 31-2-0 / Ποσό Έφ' άπαξ: 40.788,76

ΒΙΒΛΙΟ

παρουσίαση

Μ.Γ. Βαρβούνης

ΟΙ ΜΟΝΕΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΥ

Χελάνδιον,
Προσκυνήματα
της Όρθοδοξίας (1)
Άθήνα 2006

Ό συγγραφέας του βιβλίου που παρουσιάζουμε σήμερα, αναπλ. Καθηγητής Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο της Θράκης, είναι ένας από τους σπουδαιότερους νέους επιστήμονες του τόπου μας, με λαμπρές σπουδές, τεράστιο έρευνητικό, διδακτικό και συγγραφικό έργο –παρά το νεαρό της ηλικίας του– και πρό πάντων άνθρωπος με ήθος και πιστός εργάτης στον Άμπελώνα του Κυρίου. Η στενότητα του χώρου δεν επιτρέπει να αναφέρουμε τα πολλά, πολυσέλιδα και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα πονήματά του, που εκτός από τα

καθαρώς λαογραφικά θέματα τον άπασχολούν ή ιστορία, ή άρχαιολογία, ή τέχνη και ή παράδοση της Πατρίδας και της Έκκλησίας μας αλλά και της ιδιαίτερης πατρίδας του της Σάμου.

Τό νέο του βιβλίο είναι ένας καλαίσθητος μικρός τόμος, πρώτος σε μία σειρά που πρόκειται σύντομα να άκολουθήσει, με σκιαγράφηση, όπως θέλει ό ίδιος, των προσκυνημάτων της Σάμου, των σημαντικών από κάθε άποψη μοναστηριών του πανέμορφου και πολύπαθου νησιού με τη μακραίωνη ιστορία και παράδοση.

Μετά από ένα σύντομο αλλά μεστό εισαγωγικό κείμενο για την πορεία του μοναχισμού στη Σάμο, περιηγείται με γλαφυρά κείμενα, χαρακτηριστικές φωτογραφίες, σχέδια, κατόψεις, χάρτες, στα μεγάλα αλλά και τα μικρότερα μοναστικά καθιδρύματα και τα μετόχιά της, κάνοντας λόγο για την ιστορία, τα κειμήλια, την πνευματική τους διαδρομή, προσφέροντας στον αναγνώστη και τον προσκυνητή, χωρίς περιττολογίες, ώραιολογίες και άνούσια ή άχρηστα στοιχεία, πολύτιμες πληροφορίες, δυνατότητα που διαθέτει ό ειδικός επιστήμων, γνώστης από πρώτο χέρι του θέματος που χειρίζεται και του ύλικού που χρησιμοποιεί. Η βιβλιογραφία που συνοδεύει τό κείμενο μαρτυρεί τη γνώση και την επιστημονική δραστηριότητα του συγγραφέα, δείγμα των θέσεων και της πολυμέρειας του όποιου έχουν την δυνατότητα να άπολαμβάνουν οι αναγνώστες του «Έφημερίου» από την τακτική συνεργασία του με τό περιοδικό.

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

ΔΙΣΚΟ

παρουσίαση

Γεωργίου Κακουλίδη
Πρωτοψάλτου
και Χοράρχου

«ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΑΡΙΟΝ»

Τό «Μουσικόν Πεντηκοστάριον» είναι μία έκδοση που περιέχει όλες τις Ίερές Άκολουθίες του Έσπερινού και του Όρθρου από την Κυριακή του Πάσχα μέχρι την Κυριακή των Άγίων Πάντων. Η μου-

σική σύνθεση είναι βασισμένη στην γραπτή και την προφορική παράδοση των παλαιών Διδασκάλων της Βυζαντινής μουσικής τέχνης.

Τά μαθήματα είναι ρυθμικά χωρισμένα με βάση τό δίσημο ρυθμό και με πλήρη την Βυζαντινή άρμονική συνήχηση. Όλα αυτά έγιναν με βασική προϋπόθεση τό γεγονός ότι τά γνωρίσματα της Βυζαντινής Έκκλησιαστικής μουσικής είναι κυρίως ή άπλότητα και τό ήθος στη μελωδία, ή σοβαρότητα και ή μεγαλοπρέπεια στη χορωδιακή της έκφραση.

Τό «Μουσικόν Πεντηκοστάριον» άποτελείται από 10 ψηφιακούς δίσκους και ένα βιβλίο που περιέχει τά Άπολυτικά, Εισοδικά και Κοντάκια όλων των έορτών, όπως τά έχει ψάλλει και τά έχει ήχογραφήσει ό γνωστός πρωτοψάλτης και χοράρχης (τηλ. 210 5231809).

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΤΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Άγιω Πνεύματι, πᾶσα ἡ κτίσις καινουργεῖται»

ΚΥΡΙΑΚΗ Η' ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ (Πεντηκοστή)

(Ιω. 7,37-52· 8,12)

Τὴν σημερινή Κυριακή, τὴν Πεντηκοστή ἡμέρα ἀπὸ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸν ἑορτασμό τοῦ Πάσχα, ἡ Ἐκκλησία μας ἑορτάζει τὴν ἵδρυσή της. Κατὰ τὸν ἑορτασμό τῆς ὀκτῶ ἡμερῶν διάρκειας ἑβραϊκῆς ἑορτῆς τῆς Σκηνοπηγίας, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς πύρινη γλώσσα κατήλθε στὸ ὑπερῶν, ὅπου εὐρίσκοντο οἱ φοβισμένοι μαθητὲς τοῦ Κυρίου, καὶ ἀποκαλύφθηκε ἡ ἀπὸ αἰῶνων ἀποκεκρυμμένη οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐγνωρίσθη στους ἀνθρώπους διὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ πρόνοιά Του γιὰ τὸν κόσμο.

Κατὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας κατήλθε στους φοβισμένους μαθητὲς τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, μίλησε γιὰ τὸν ἑαυτό του καὶ ἀποκαλύφθηκε, πραγματοποιώντας μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὴν μεγάλη ὑπόσχεση τῆς Καινῆς Διαθήκης γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Παρακλήτου, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, στὸν κόσμο. Ἡ πραγματοποίηση τῆς ὑπόσχεσης αὐτῆς σημαίνει κατὰ τοὺς Πατέρες τὴν ἀποκάλυψη μὲ ἀνθρώπινο τρόπο τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο.

Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Παρακλήτου ἀποτελεῖ τὴν εκπλήρωση τῆς ὑπόσχεσης τοῦ Χριστοῦ στους μαθητὲς του, ὥστε μὲ τὸ κήρυμά τους νὰ ἀγιασθεῖ ἡ Κτίσις, ἡ ὁποία εἶχε μολυνθεῖ ἀπὸ τὴν Πτώση. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἦταν ἡ ὑπόσχεση τοῦ Θεοῦ στὸν ἄνθρωπο γιὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ Μεσσία Χριστοῦ, τώρα στὴν Καινὴ Διαθήκη ὁ Θεὸς στέλνει τὸν Παράκλητο στὸν κόσμο γιὰ νὰ ἀποκαλύψει τὸ πλήρωμα τοῦ ἀληθινοῦ, ἀγιασμένου καὶ σεσωσμένου ἀνθρώπου. Ἡ χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐκχύεται πλοῦσια σὲ ὅλο τὸν κόσμο καὶ τὸν ἀγιάζει. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δυνάμει ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ γίνουν μέτοχοι τῆς θείας κληρονομίας καὶ τῆς θείας δόξας, ἀφοῦ μὲ τὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουν τὸν Θεὸ καὶ τὰ μεγαλεῖα Του.

Ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ἀγιασμός τοῦ ἀνθρώπου πραγματοποιεῖται μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν κόσμο καὶ γίνεται χειροπιαστὴ μέσα στὴν Ἐκκλησία διὰ τοῦ Βαπτίσματος. Ἡ διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μυστικὴ «ζωο-

Τοῦ Ἀρχιμ. Παντελεήμονος Μοντάφη, Πρωτοσυγγέλλου Ἱ. Μ. Ξάνθης

ποίησις» τοῦ ἀνθρώπου πραγματοποιεῖται διὰ τοῦ ζωοποιῦ ὕδατος τοῦ Βαπτίσματος καὶ δι' αὐτοῦ οἱ πιστοὶ γίνονται συμμετοχοὶ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Μὲ τὸ ὕδωρ τοῦ Βαπτίσματος, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ζωοποιεῖται ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀποκαθίσταται ἡ διασπασμένη ἐνότητα ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ τὸν ἄνθρωπο. Διαλύεται ἡ σύγχυση καὶ ἀποκαθίσταται ἡ κοινωμία τῆς ἀγάπης μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Τὴν κατάσταση αὐτὴ βιώνουμε μέσα στὴν Ἐκκλησία καὶ αὐτὴν τὴν πραγματικότητα ἐκφράζει τὸ Κοντάκιο τῆς ἡμέρας: «Ὅτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεε, διεμέριζεν ἔθνη ὁ Ὑψιστος· ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε καὶ συμφῶνως δοξάζομεν τὸ πανάγιον Πνεῦμα».

Ἡ Πεντηκοστὴ ἀποτελεῖ γιὰ τοὺς πατέρες τὸν τύπο τῆς ἀνεσπέρου ἡμέρας, τὴν ὁποία θὰ ἀπολαύσουν οἱ πιστοὶ καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν ὅλα θὰ ἐπανέλθουν στὸ ἀρχικὸ κάλλος καὶ στὴν οὐράνια ἐλευθερία μὲ τὴν ὁποία μᾶς ἔπλασε ὁ Θεός. Τὴν γενέθλιο αὐτὴ ἡμέρα τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ ἐρχομὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀποτελεῖ τὴν πραγμάτωση τῆς διαθήκης γιὰ μιὰ νέα ζωὴ καὶ κατάσταση. Ἡ νέα αὐτὴ ζωὴ, ἡ Ἐκκλησία, προσφέρει στὸν ἄνθρωπο πού ζεῖ στὸ σκότος τὴν ἀνέσπερη ἐκείνη ἡμέρα τοῦ φωτός καὶ τῆς ὄντως ζωῆς καὶ τὸν ἀποκαθιστᾷ στὴν προτέραν κατάσταση, πού τόσο βίαια καὶ ἄκριτα εἶχε διακοπεῖ ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐὰ μὲ τὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα.

Ὁ Χριστὸς, ὁ νέος Ἀδὰμ, τὸ «ἀνέσπερο φῶς τοῦ κόσμου», μᾶς προσφέρει ὡς δῶρο τὴν πραγματικὴ ζωὴ, πού εἶναι γιὰ τοὺς πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας μιὰ κοινωμία χρηστότητας καὶ ἀγάπης. Τὰ δῶρα αὐτὰ προσφέρονται στὴν Ἐκκλησία διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού «συγκροτεῖ ὅλον τὸν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας», μέσα ἀπὸ τὴν συμμετοχὴ μας στὴν μυστηριακὴ ζωὴ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Ἁγία Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖ τὸ «στερώμα, τὴν καταφυγὴ καὶ τὴν σωτηρία» τοῦ ἀνθρώπου.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ στιγμιότυπα

Φωτογραφίες τοῦ Χρήστου Μπόνη
καὶ τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων

Ἀπὸ τὶς ἐκδηλώσεις γιὰ τὰ 170 χρόνια τῆς Ἑνορίας Ἁγίου Γεωργίου Παλαιοχωρίου (ἀναλυτικὴ ἀναφορὰ στὸ προηγούμενο τεῦχος).

Ὁ Μακαριώτατος κατὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Γενικὸ Νοσοκομεῖο Ἀεροπορίας κατὰ τὶς γιορτὲς τοῦ Πάσχα (19.4.2006).

Ἀπὸ τὴν καθιερωμένη πλέον τελετὴ τοῦ Νιπτῆρος στὴν Ἱ. Μ. Βαρσῶν τῆς Ἱ. Μ. Μαντινείας καὶ Κυνοῦρίας (19.4.06).

Χαρακτηριστικὸ, χαρούμενο στιγμιότυπο ἀπὸ ἐπίσκεψή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Σιδηροκάστρου κ. Μακαρίου σὲ σχολεῖο τῆς περιφέρειας του (15.4.2006).

Ἀποψη τοῦ ἐργαστηρίου τῆς Σχολῆς Ἀγιογραφίας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Τυρνάβου.

Ἀπὸ τὴν ἀνακήρυξη τοῦ Ὁμ. Καθ. κ. Εὐ. Θεοδώρου, ὡς «ἐπίτιμον πολίτη» τοῦ Σάλτσμπουργκ, ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν καὶ Τεχνῶν.